

HOOFDSTUK III

Boodschappen doen en theedrinken

Toen Truusje de volgende morgen aan 't ontbijt kwam, was ze verrukt toen ze een ei bij haar bordje zag staan.

„Is dat voor mij, Gromoe?” vroeg ze half ongelovig.

„Ja zeker, liefje, hou je wel van 'n eitje?”

Truusje knikte. „Ik krijg wel 's 'n heel enkel een heel, maar dat is dan bij 't eten. Thuis hebben we nooit een ei bij 't ontbijt!”

„Niet?” vroeg grootvader, „wat heb je dan, een stukje koek of kaas misschien?” Hij vroeg 't niet uit nieuwsgierigheid, maar alleen om belangstelling te tonen en haar te horen praten.

„We hebben nooit koek of kaas, behalve wanneer vader werk heeft en dan krijgt vader een krentebroodje. Moeder en ik krijgen er soms ook een. Maar meestal heeft vader geen werk en dan eten we alleen maar brood.”

Truida werd bleek, en Jan steunde. Truusje keek dadelijk vol medelijden tot hem op. „Hebt u u pijn gedaan, grova, hebt u op uw tong gebeten?” vroeg ze ernstig, weinig vermoedende, dat het haar eigen woorden waren, die hem pijn hadden gedaan.

Truida schoof haar bord een eindje van zich af en staarde voor zich uit met bekommerde ogen. „'t Lijkt haast slecht om te eten — terwijl er anderen zijn — en dan nog wel van je eigen bloed — die — die honger lijden!”

„Kom onzin,” zei Jan boos, „'t is dwaas om zó te spreken. We moeten aan ons zelf denken en aan 't kind, en 't is onze plicht om te eten en te drinken en verstandig te zijn, of we er zin in hebben of niet.” Hij sprak op boze toon, omdat hij voelde dat als hij op een andere manier sprak, Truida in tranen zou uitbarsten.

Gelukkig bezorgde Truusje de nodige afleiding. „M'n roos is bijna uit, grova,” kondigde ze vol trots aan, „'t rood komt er al door. Ik denk, dat ie na 't ontbijt wel uit is. Gaat u mee naar boven kijken?”

En waarlijk toen 't ontbijt was afgelopen, nam ze zijn hand in de hare, ging met hem naar boven en de kamer binnen, die hij zo lang vermeden had.

„Ik denk, dat ze pas morgen helemaal uit zal zijn,” besliste grova, maar Truusje kon niet laten te denken, dat hij zich vergiste en klom dien dag telkens de trap op,

om te kijken of haar roos al uit was, en toen gromoe haar 's avonds uitkleedde, was ze al maar bang, dat de roos zou uitkomen, terwijl ze sliep. „Ik vind 't een erge luie roos,” zei ze, „hij moest nu toch uit zijn.”

Maar toen de roos werkelijk in volle bloei was, toen Truusje de volgende morgen wakker werd, sprak ze hem heel verontwaardigd toe: „Je bent een stoute roos, hoor, je had niet mogen uitkomen eer ik wakker was! Maar als je nu maar zorgt, dat je nog rozen hebt als moeder komt, ben ik weer goed op je, hoor!”

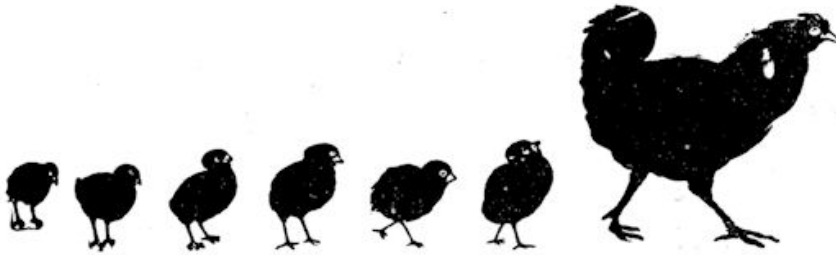
Aan 't ontbijt had Truusje 't nog steeds over haar rozestruik, en eindelijk zuchtte ze: „O, ik wou, dat ik moeder was van mijn rozen kon sturen, moeder houdt zoveel van rozen,” en de tranen kwamen haar in de ogen.

„Gromoe, denkt u, dat mijn roos helemaal uitgebloeid zal zijn, eer moeder om me komt?”

„Je Moeder! Komt die?” Truida ontroerde hier zó van, dat haar stem bijna teleurgesteld klonk, en Truusje, met haar liefhebbend hartje en fijn gevoel merkte het op en 't wondde haar. Het klonk alsof gromoe niet naar moeder verlangde; en haar kin beefde en haar ogen vulden zich, want ze verlangde zo vreselijk naar moeder, en ieder ander moest ook naar haar verlangen, dacht ze. Haar grootvader zag de bevende lipjes en de met tranen gevulde ogen, en begreep, wat 't kind voelde. „'t Kan zijn, dat de roos is uitgebloeid,” zei hij opgewekt, „voor een tijdje tenminste, maar we zullen zorgen bloemen van 't een of ander soort voor moeder te hebben, wanneer ze ook komt. Jij en ik m'n meiske, zullen dat samen doen, hè?”

Truusje keek dankbaar tot hem op, en de tranen veranderden in glimlachjes. De gedachte om met grootvader bloemen voor moeder te kweken, leek haar heerlijk, 't was alsof dat moeder dichterbij bracht; want hoewel grova en gromoe erg lief waren, verlangde ze toch zo heel, heel erg naar haar. Ze wou, dat ze ook de tuin kon zien en het huis, en het poesje, en dat ze een ei kon krijgen aan 't ontbijt, en suiker in haar thee, en lekkere boter op haar brood. Toen, temidden van deze overdenkingen, trok iets dat gromoe zei haar aandacht en verdreef voor 't ogenblik alle andere gedachten uit haar hoofd.

„Ik had gedacht, dat ik van middag maar

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

HOOFDSTUK I

Een brief komt

Jan Dalm was druk bezig in de keuken om het ontbijt klaar te maken, en terwijl hij bij de tafel stond en op 't punt was brood te gaan snijden, zwierf zijn blik naar de zonnige tuin, waar het eerste lentegroen zich begon te vertonen.

Maar eer hij tijd had, om iets in de tuin goed op te nemen, werd zijn aandacht getrokken door het zien van den postbode, Daan Meder, die bij het hek stond en dat niet goed open kon krijgen. Jan legde brood en mes neer en haastte zich om 't hekje voor Daan open te maken.

„Lekker weertje, hè Jan! Ben je niet naar je werk vanmorgen!” vroeg Daan verbaasd.

Jan schudde langzaam z'n hoofd. „Nee, m'n vrouw is niet goed, ze heeft de hele nacht liggen tobben met maagpijn. Nu voelt ze zich wel wat beter, maar ik bleef thuis om voor haar ontbijt te zorgen en de boel een beetje aan kant te maken.”

„Nou, ik hoop voor d'r, dat ze gauw weer opknapt, 't is zonde om in bed te moeten liggen op zo'n prachtige morgen. Maar kijk 's Jan, ik heb twee brieven voor je.”

„Allebei voor mij!” zei Jan verbaasd. „Ik geloof niet, dat ik nog ooit van m'n leven er twee tegelijk heb gehad.”

Daan lachte. „'k Geloof 't graag, als iedereen zo weinig brieven kreeg als jij, zouden wij postbode's ons baantje wel aan kant kunnen doen. Nou, ik moet verder, ajuusjes.”

„Een is 'n prijscourant van zaad,” mompelde Jan bij zichzelf, terwijl hij in huis terug keerde. „Maar wie zou de andere gestuurd hebben? Hij — hij kan toch niet van — van haar zijn,” bedacht hij zich plotseling.

Jan ging in de grote stoel bij 't raam zitten en draaide de enveloppe om en om, maar het gevlekte poststempel zeide hem niets. Het duurde enige ogenblikken eer hij de moed kon vinden, de brief te openen, want in zijn hart was hij er zeker van, van wie hij kwam, en toen hij eindelijk de enveloppe openscheurde beefde z'n hand zo, en was hij zo van streek, dat hij de brief bijna niet lezen of de betekenis er van in zich opnemen kon. De brief luidde als volgt:

„Lieve vader en moeder, ik hoop, dat u niet zult weigeren een brief van mij te openen en dat u zult trachten mij te vergeven voor alles wat er gebeurd is en voor wat ik op 't punt sta te gaan doen. Ik hoop, dat u de brief hebt gekregen, waarin ik u schreef, dat ik met Henk Bolk getrouwd was. Een tijdlang ben ik gelukkig geweest, maar nu heeft Henk al bijna een jaar geen werk gehad, we hebben alles wat we bezaten moeten verkopen, en hebben meer dan eens honger geleden. Eindelijk heeft nu Henk een aanbod voor een goed baantje bij een garage. Maar we moeten er boven wonen en kinderen zijn niet toegestaan. Als we er niet zo wanhopig aan toe waren, zouden we nog op iets anders gewacht hebben, want wat 't mij kost om van Truusje te scheiden is met geen pen te beschrijven, maar het moet, en nu vader

eens naar Zeist moest gaan om wat boodschappen te doen," merkte ze tegen grova op, „want het kind moet zo gauw mogelijk wat kleren hebben, en ik moest haar, dunkt mij, maar meenemen, hoewel ze er eigenlijk niet op gekleed is, haar hoed en schoenen zijn zó versleten, maar voor 't passen is 't beter, dat ik haar bij me heb."

„Kom, zó erg ziet ze er niet uit," antwoordde grova, „en als ze maar tegen ze glimlacht, zullen de mensen niet op haar hoed of schoenen letten."

Gromoe was hier niet zó zeker van. Ze vond het niets prettig om met zo'n armoedig gekleed kleindochtertje te komen, in de winkels waar men haar goed kende. Maar ja, daar was nu eenmaal niets aan te doen en zo werd dus besloten, dat Truusje en gromoe met de tram van half drie naar Zeist zouden gaan.

Wat een wondervolle middag was dat voor Truusje!

In Zeist aangekomen nam gromoe Truusje eerst mee naar een winkel, waar ze gemaakt onder- en bovengoed verkochten. In de winkel liep gromoe door tot heel achterin, waar een wat oudere vrouw achter de toonbank stond, bezig lint op te rollen. Zij was de vrouw van den winkelier en een goede bekende van gromoe.

„Wel, wel, juffrouw Dalm," zei ze opgewekt, „wat hebben we u in lang niet gezien. Ik hoop toch, dat u 't goed maakt? En wie is die kleine meid? Uw kleindochtertje toch niet?"

„Ja — ze is Elsje's dochttertje," antwoordde juffrouw Dalm, terwijl een flauw blosje haar wangen kleurde. „Ze komt voor een hele tijd bij ons."

„Nu, de buitenlucht zal haar goed doen. Ze is erg mager."

„Ja, dat wel, maar ze ziet er toch gezond uit en we zullen haar wel gauw opkweken."

„Nu, dat is u wel toevertrouwd. Maar waar kan ik u vandaag aan helpen?"

„O, ik heb heel wat nodig," antwoordde juffrouw Dalm. „Truusje moet van top tot tenen in de kleren gestoken. We moesten maar eens beginnen met haar jurken aan te passen."

„We hebben juist een nieuwe zending gekregen," zei de winkelierster, „dus dat treft mooi." Al pratende had ze gromoe en Truusje naar een paskamertje meegenomen. Na ze even alleen gelaten te hebben kwam ze met een armvol jurken terug.

Truusje's ogen openden zich al wijder en wijder. En toen gromoe na enig passen, drie jurken uitkoos, een van donkerblauwe stof, en twee van gebloemd katoen, kende haar verbazing geen grenzen. Ze herinnerde zich niet, dat ze ooit een echt nieuwe jurk had gehad, altijd een, uit iets ouds van moeder gemaakt en nu drie tegelijk! Na de jurken werden er mantels gepast en kreeg Truusje een leuk blauw jekkertje en een loden regenmanteltje, „dan had ze voor alle weer wat," zei gromoe. „En", vervolgde zij, „nu moet ik nog wat ondergoed voor haar hebben." Ze verlieten nu het paskamertje en juffrouw Bins, de eigenares van de winkel, ging met haar naar de afdeling witte goederen. „Ik zal juffrouw Dalm zelf wel even helpen," zei ze tegen de juffrouw die achter de toonbank stond. Dat vond gromoe prettig, ten eerste omdat ze juffrouw Bins goed kende en dan ook omdat ze merkte, dat die schik in Truusje had. Er kwam nu van allerlei ondergoed op de toonbank, camisooltjes, directoirtjes, onderjurkjes, in één woord van alles wat de kleine meid nodig had, en gromoe bestelde van alles drie stuks. Truusje was sprakeloos van verrukking en verbazing. „En nu moeten we verder," zei gromoe, „ze moet nog een hoed en schoenen hebben. „Maar eerst krijgt ze nog een presentje van me," zei juffrouw Bins, en gaf Truusje drie leuke zakdoekjes. Wat was ze daar blij mee! „O, dank u wel, juffrouw!" riep ze uit, „daar snuit ik alleen maar 's Zondags in." Toen moesten gromoe en juffrouw Bins en de winkeljuffrouw lachen, Truusje begreep niet waarom en daarop nam gromoe afscheid. Er werden nu nog schoenen en pantoffeltjes en een hoed voor Truusje gekocht en toen waren zij en gromoe zo moe van al dat passen en uitzoeken, dat ze er allebei bleek van zagen.

„Ik snak naar een kopje thee," zei gromoe, „en jij ook, denk ik. Dus weet je, wat we zullen doen, een eindje verder in de straat is een banketbakker, waar je ook thee kunt krijgen, daar gaan we een poosje zitten, eer we weer in de tram stappen."

Hè, wat rook het heerlijk in die winkel naar vers gebakken koekjes en andere lekkernijen! Achter de winkel was een kamer met tafeltjes en stoelen en daar ging gromoe met Truusje zitten en al gauw bracht een vriendelijke juffrouw een theeblad, waar behalve het theegerei, ook een bord

op stond met plakken cake en zandgebakjes. O, wat genoot Truusje, wat deed de warme thee haar goed en wat smulde ze van de cake en de gebakjes!

„Kon moeder me nu maar eens zien!” zuchtte ze ten slotte, wat zou 't heerlijk zijn, als zij hier ook was, en wat zou zij ook smullen!”

Truida wist niet goed, wat ze hier op antwoorden zou, en ze kreeg weer 'n brok in haar keel.

„Thuis hadden we 's middags bijna nooit thee, en nooit cake, nee nooit!” ging Truusje voort.

„Nu misschien komen we op een keer hier nog wel eens met moeder,” zei gromoe met voorgewende opgewektheid, hoewel ze niet dacht, dat dit ooit gebeuren zou.

„En grova ook?” vroeg Truusje.

„O, ja, grova ook, natuurlijk.” Maar haar grootmoeder merkte op, dat ze nooit enig verlangen toonde naar haar vader.

Toen de theepartij was afgelopen, betaalde gromoe, hield nog even een praatje met de juffrouw, die hen bediend had en toen gingen zij naar de dichtstbijzijnde halte van de tram, die er gelukkig juist aankwam. Aan hun laan gekomen stapten ze uit en liepen vlug in de vallende schemering op hun kleine woning aan, waar het licht al als een welkom hen uit het keukenraam tegenscheen en grootvader met het avondeten wachtte.

(Wordt vervolgd)

IN ZIJN VOETSTAPPEN

Robert liep door de sneeuw en nam heel grote stappen en voelde zich daar erg trots op. Toen hoorde hij achter zich klaagtonen. Bobbie, zijn kleine broertje, die hem gevolgd was, was in de diepe sneeuw gevallen.

„Wat is er? Waarom pas je niet op, dat je niet valt?” zei hij niet bepaald vriendelijk, terwijl hij de sneeuw van Bobbie afklopte.

„Je neemt zulke grote passen,” antwoordde Bobbie. „Ik liep in jouw stappen, en toen viel ik.”

Robert moest ineens denken aan wat hij op Zondagsschool eens gehoord had, over volgen in iemands voetstappen en hij zei: „Ik zal wat kortere stappen nemen als jij achter me wilt lopen, ik zal er goed om denken, Bobbie.”

Een paar oudere jongens kwamen bij hen

lopen. Zij begonnen ruwe woorden te gebruiken en Robert, die het leuk vond, dat zij zouden denken, dat hij dat even goed kon als zij, al was hij dan ook jonger, doorspekte zijn taal met wat ruwe woorden. Maar wat schrikte hij, toen hij even later, Bobbie ook woorden hoorde spreken, die hij nooit had mogen horen.

Robert wilde juist op Bobbie gaan brommen, toen hij ineens weer moest denken aan het volgen van voetstappen.

„Bobbie,” zei hij, „wij hadden die woorden niet moeten zeggen. Ik zal ze niet meer gebruiken en dan moet jij ook beloven, dat je 't nooit meer zult doen.”

„O, ik dacht er helemaal niet aan, dat je kleine broertje ook bij ons was,” zeide een van de oudere jongens erg beschaamd. „Maar we moesten ze eigenlijk geen van allen ooit gebruiken. Jij past goed op je kleine broer, hoor, Robert.”

„Och, zie je,” zei Robert, „wij die ouder en groter zijn moeten passen op hen, die zwakker en kleiner zijn.”

EEN EN ANDER UIT HET LEVEN VAN MAARTEN LUTHER

„Indien niet overtuigd door de Heilige Schrift of door onwederlegbare redenen uit andere bronnen, kan ik niet herroepen. Naar concilies of den Paus kan ik mij niet richten, want zij hebben dikwijls gedwaald. Mijn geweten is gebonden aan Gods woord. God helpe mij! Ik kan niet anders. Hier sta ik; God helpe mij! Amen!”

Het is de gebeurtenis, die boven alle anderen staat, door moed en kracht, in het leven van Maarten Luther. Met onwankelbaar vertrouwen in den Koning der Koningen, staat de ketterse monnik alleen voor de keizerlijke rijksdag te Worms, zich kerende tegen de twee meest gezaghebbende autoriteiten op aarde — de Paus, beschouwd als de aardse vertegenwoordiger van den Heer des hemels, en den Keizer, den vertegenwoordiger van het Heilige Romeinsche Rijk.

In onze verbeelding zien we de indrukwekkende en ontzag-inboezemende vergadering in het Bisschoppelijke Paleis, waar de Keizer en de hoogste ambtsbekleeders van het rijk bijeen zijn. Wij voelen de ongetwijfelde voldoening van Luther's vijanden aan, die hem haten met al de bitterheid van haat, die godsdienstige vervolging kenmerkt; we zijn ons bewust van de

zenuwachtige angst van zijn vrienden, die zich de ernstige aard van deze crisis niet kunnen ontveinzen; en we keren ons tot de eenzame figuur van den onverschrokken hervormer — „sterk in de kracht, die God verleent”.

Het is een van de meest treffende tonelen in de beeldengalerij van vervlogen tijden, want Luther's weigering om te herroepen, wat hij geschreven had, opende het grote drama der moderne geschiedenis.

Met een dankbaar besef van alles wat vrijheid van godsdienst aan dezen moedigen monnik dankt, wil ik jullie een korte beschrijving geven van Luther's leven en werken.

Luther's kinder- en schooljaren

Maarten Luther werd geboren te Eisleben op de tiende November 1483. Hij ontving de naam Maarten, omdat hij geboren werd op de verjaardag van St. Maarten van Tours. Zijn familienaam Luther, die hetzelfde is als Rothar of Rothaire, betekent, iemand, die den gast eert.

Keizers en prinses hebben die naam gedragen, en bewonderaars van den Hervormer hebben er een bewijs in gevonden, dat hij oorspronkelijk uit een edel geslacht stamde. Hijzelf maakte hier geen aanspraak op. „Ik ben een boerenzoon,” zei hij; „mijn vader, grootvader, en al mijn voorvaderen waren eenvoudige boeren.” Hij schaamde zich nooit over zijn boeren-afkomst, en aan zijn bekendheid met het leven van de Duitse volksklasse dankte hij niet weinig van zijn invloed als prediker en schrijver.

Zijn vader, Johannes, was mijnwerker, en stamde uit het dorp Mohra, bij Eisenach in Thüringen. Zijn moeder Margaretha Lindemann, was geboren te Neustadt, in het Bisdome van Würtzburg. Zij waren vlijtige, godvrezende mensen. Johannes of Hans Luther was een eerlijk en buitengewoon verstandig man.

Hoewel een eenvoudig mijnwerker, hield hij bijzonder veel van boeken, en had de eerbied voor kennis, die dikwijls gevonden wordt bij de meer ontwikkelden van de Duitse boerenstand.

Hans en zijn vrouw waren beiden voor een zeer strenge opvoeding, en de jonge Maarten werd thuis met zo grote gestrengheid behandeld, dat hij voortdurend in angst voor straf leefde. In zijn latere jaren

sprak hij dikwijls met afkeuring over de gestrenge behandeling, die hij in zijn jeugd ondervond. Hij gaf echter grif toe, dat zijn ouders met goede bedoeling handelden, maar misleid werden door de verkeerde beginselen, die destijds op opvoedingsgebied heersten. Hij behield echter zijn ganse leven een grote liefde voor hen, en als hij een huwelijk voor de Protestanten in Duitsland moest inzegenen, bewaarde hij de gedachtenis aan hun eenvoudige namen in de vraag: „Hans, wil gij Gretha nemen?”

Niet lang na de geboorte van hun eerste kind, verhuisden Maarten's ouders van Eisleben naar Mansfeld, en in Mansfeld ontving de toekomstige hervormer zijn eerste levensindrukken. Hij werd naar school gezonden, en werd onderwezen in de gebruikelijke leervakken. Hij leerde de Catechismus, de Tien Geboden, de Apostolische Geloofsbelijdenis en het Onze Vader. — Hij kreeg ook onderwijs in de Latijnse taalkunde. Maar de tucht op school kende geen barmhartigheid, en hier, even goed als thuis, leefde hij in voortdurende angst voor de roe. Geen wonder, dat iemand, die op dergelijke wijze werd opgevoed, moeite had te geloven in een liefdevol regeerder van het Heelal, waar hij ondervond, dat allen, die op aarde gezag moesten uitoefenen, zoo onbarmhartig waren voor hen, die onder hen stonden.

Van Luther's godsdienstige gevoelens in zijn jongensjaren weten wij weinig, de kerkelijke processie's maakten veel indruk op zijn gevoelige verbeelding, en hij ging af en toe luisteren naar de preken, die gepredikt werden in de grote kerk der stad en die vernoemd was naar St. George, die de draak versloeg. Maar hij schijnt niet veel gehoord te hebben, dat geschikt was om zijn hart tot God te trekken. Als hij ten minste spreekt van de predikers, naar wie hij in zijn jeugd luisterde, zegt hij, dat zij meer spraken over het helle vuur, dan dat zij de tijdingen van grote vreugde verkondigden, alsook, dat zij den Heiland herschiepen in een vreselijken Rechter, die de mensen zou veroordelen naar hun verdienste.

Toen Maarten veertien jaar oud was, werd hij naar Maagdenburg gezonden om daar de school te bezoeken. Naderhand ging hij naar Eisenach met hetzelfde doel, want de omstandigheden van Hans Luther hadden zich verbeterd, en hij had besloten, dat zijn zoon zou studeren. Maar het leven

van den jongen te Eisenach was heel moeilijk. Hij zong dikwijls in de straten en vroeg om brood om Godswil. Zijn mooie zingen trok de aandacht van een liefdadige vrouw, genaamd Ursula, de vrouw van Conrad Cotta, en zij ontving hem onder haar dak. Luther herdacht steeds met dankbaarheid de goedheid van deze vrouw, „de vrome Sunamietische” zoals hij haar noemde; en hij vergat zijn harde onderzinkingen als een arme scholier te Eisenach. „Veracht niet,” zeide hij eens, „de jongens, die brood trachten te verdienen door voor uw deur te zingen: „Brood om Godswil” (Panem propter Deum). Ik heb hetzelfde gedaan.”

Zijn toegang tot het gezin der Cotta's, die een der eerste families van Eisenach waren, was het eenige lichtpunt in Luther's jongenstijd.

Luther als student aan de Universiteit van Erfurt

In de zomer van 1501 werd Luther student aan de universiteit van Erfurt. Erfurt was destijds door gans Duitsland beroemd om het goede onderwijs, dat daar werd gegeven. In de academische sfeer ontwaakte zijn verlangen naar verstandelijke ontwikkeling en hij legde zich met grote ernst op de studie toe. Luther leerde de grote Romeinse klassieken lezen, en zijn ganse leven behield hij een voorliefde voor zijn latijnse boeken. Hij studeerde ook wijsbegeerte onder beroemde leermeesters. Van deze wijsbegeerte en de theologie, die er mee samenhang, werd hij in later jaren een verwoed tegenstander; maar hij betreurde nooit, dat hij er een degelijke studie van had gemaakt, want als hij minder goed wetenschappelijk onderlegd was geweest, dan hij was, zouden zijn protesten er tegen aangezien hebben kunnen worden voor de jaloersheid van een onwetend man ten opzichte van de kunde, die hij niet bezit.

(Wordt vervolgd)

**KLEINE VERTELSLS
VOOR DE KLEINSTEN**

**TOEN GROOTMOEDERS VINGERHOED
ZOEK WAS,**

't Was een regendag. Leni en Tom waren aan 't spelen in de kinderkamer. Tom speelde met zijn spoor en Leni met haar poppen.

„Leni! Tom!” riep grootmoeder van uit haar kamer.

„Ze heeft zeker iets verloren,” zei Tom.

De kinderen haastten zich naar haar kamer.

Grootmoeder maakte al Leni's jurken en Tom's blouses. Ze maakte ook dikwijls een japon voor moeder. Ze deed niets liever dan naaien en naaide het grootste gedeelte van de dag. Maar grootmoeder verloor altijd 't een of ander. Meestal hielpen Leni en Tom haar zoeken. Ze hielden veel van grootmoeder en deden graag iets voor haar.

Toen ze binnenkwamen was grootmoeder aan 't rommelen tusschen haar patronen en lapjes. Ze keek op, toen Leni en Tom binnenkwamen.

„Wil een van jullie me helpen om naar mijn vingerhoed te zoeken?” vroeg ze.

„Ik had hem nog voor de koffie, maar kan hem nu nergens vinden.”

„Ik zal wel voor u zoeken,” zei Leni. „Graag, liefje.”

„Ik zal ook helpen,” zei Tom. „Vier ogen zijn beter dan twee.”

„Dan zal ik 't zoeken maar aan jullie tweetjes overlaten,” zei grootmoeder. „Ik ga zo lang naar de huiskamer, daar ben ik te vinden als jullie hem hebt.”

Leni begon aan de ene kant van de kamer te zoeken en Tom aan de andere. Zij keken tussen de geknipte stukken van Leni's nieuwe jurk. Ze keken in grootmoeders naaimand. Ze keken op de naaimachine. Maar hoe ze ook zochten, ze konden de vingerhoed niet vinden.

Daar ging de telefoon. „'t Is voor jou, Leni,” riep moeder van beneden.

't Was Greetje.

„'t Regent zó, ik weet niet, wat ik zal gaan doen. Kun je niet wat bij me komen spelen?”

„Tom en ik zijn aan 't zoeken naar grootmoeders vingerhoed,” zei Leni. „Ze heeft hem verloren en we kunnen hem maar niet vinden.”

„Ik zal komen helpen,” zei Greetje. „Zes ogen zijn beter dan vier.”

Al heel gauw was Greetje ook mee aan 't zoeken. Ze zochten de hele vloer langs. Ze ruimden de tafel helemaal af. Maar grootmoeders vingerhoed kwam maar niet voor de dag.

„Waar kan hij gebleven zijn!” zei grootmoeder, die eens naar boven kwam om te kijken, hoe 't er mee stond. „Maar jullie

hebt nu al zo lang gezocht. Gaan jullie nu maar weer spelen."

"Maar grootmoeder, u zegt altijd, dat u niet naaien kunt als u uw zilveren vingerhoed niet aan hebt."

"Dat is ook zo," stemde grootmoeder toe.

"Nu, we blijven allemaal zoeken, tot we hem vinden," zei Tom.

Daar riep moeder: "Kinderen, daar is Ria, ze wil met jullie komen spelen."

Tom liep naar de trap en riep naar beneden: —

"We zijn aan 't zoeken naar grootmoeders vingerhoed, die ze verloren heeft."

"Ik kom naar boven en help mee zoeken," zei Ria. "Acht ogen zijn beter dan zes."

De kamer rond en nog eens rond gingen de vier kinderen. Hun acht heldere ogen keken in ieder hoekje en gaatje.

"'t Lijkt wel een zoekspelletje op een partijtje," zei Ria; "alleen op een partijtje zoek je naar iets lekkers of zo."

Leni's scherpe bruine ogen keken onder het naai-machine-tafeltje en onder de divan. Tom's heldere ogen keken in grootmoeders lappendoos. Greetje zocht met haar vrolijke ogen de vensterbanken af. Ria keek met haar schitterende zwarte oogjes achter de deur en onder de latafel. Maar nog altijd konden ze geen van allen de vingerhoed vinden.

"Misschien ligt hij achter de divan," zei Tom, maar toen zij die met vereende krachten van zijn plaats hadden geschoven, was hij daar ook niet.

"Waar kan hij toch zijn?" vroeg Leni. "We hebben overal gekeken. Als geen van ons vieren hem kan vinden, wie kan 't dan wel?"

Op 't portaal hoorden zij een krabbelend geluid op het zeil.

"Wat is dat?" vroeg Greetje.

Ze liepen alle vier de deur uit om te kijken. Daar had je Moortje, Tom's poesje, dat zich bijna binnenste buiten keerde door de ijver, waarmee hij met iets speelde.

Hij gaf 't een duw en holde 't dan na en wierp er zich op en sprong dan in de lucht. Hij had 'n schik van belang. De kinderen stonden een ogenblik naar hem te kijken.

"Wat leuk doet ie, hè!" zei Greetje.

"Wacht 's even," riep Leni uit. "Kijk 's waar hij mee speelt!"

Ze liep op 't poesje toe en raapte op,

waar hij mee speelde. 't Was grootmoeders zilveren vingerhoed!

De kinderen holden terug naar grootmoeders kamer.

"We hebben hem gevonden!" riepen ze. "Moortje had hem!"

"Hij is een kleine rakker," zei grootmoeder, "maar hij heeft hem helemaal niet beschadigd. Ik ben blij, dat ik al jullie jonge ogen had om voor mij te zoeken."

En toen haalde grootmoeder een trommeltje tevoorschijn en kregen al de kinderen een paar koekjes.

"Maar eigenlijk waren 't per slot van rekening niet onze ogen, die hem vonden," zei Tom, terwijl hij op z'n koekje knabbelde. "Als we onze oren niet hadden gehad, zouden we Moortje niet op 't portaal hebben horen spelen."

"Ik had nog nooit van oren gehoord, die verloren dingen vonden," zei Leni, "maar dit keer deden ze 't dan toch maar."

"Om dingen te vinden heb je soms net zo goed je oren als je ogen nodig," beweerde Ria.

"En soms helpt een neus ook," voegde Greetje er aan toe, en toe moesten ze allemaal lachen.

BLADVULLING

Probeer iedere dag een liefdedaad te bewijzen. Het is niet nodig, hoewel het soms 't geval kan zijn, dat die ons steeds een grote opoffering kost. Maar hoe weinig of eigenlijk niets, kosten een vriendelijk woord, een bemoedigende blik, een klein geschenk en toch — hoe oneindig veel goed kan zulk een liefdedaad een treurig, bekommerd mens doen! En hoe meer liefdedaden wij bewijzen, hoe rijker ons eigen leven wordt.

OM TE ONTHOUDEN

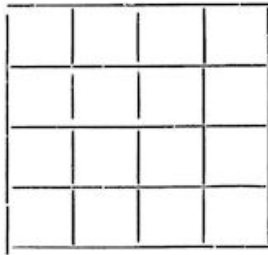
Als je goede eigenschappen in het karakter van de mensen tracht te vinden, zul je je gelukkiger voelen, dan wanneer je let op de kwade.

De schoonste gedenktekenen van iemands leven worden opgericht in de harten van hen, die hem kenden en liefhadden.

De liefde van een moeder verandert nooit, ze verdraagt alles, ze raakt nooit uitgeput.

IN- EN UITSPANNING

No. 8. Kwadraatraadsel

Vul nevenstaand kwadraat zó in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen, dezelfde zijn. 1. ander woord

voor schilderstuk; 2. rivier in Duitsland; 3. meisjesnaam; 4. tegenovergestelde van ruim.

No. 9. Welke beroepen?

Als je de letters van onderstaande namen in andere volgorde zet kun je het beroep te weten komen, dat de eigenaars of eigenaressen dier namen uitoefenen.

- G. Z. Bellaras.
- I. C. C. Meienna.
- R. L. Mielspef.
- R. R. I. Poestert.
- P. I. ter Roetchiel.
- E. E. Kharpoets.

No. 10. Aardrijkskundig raadsel

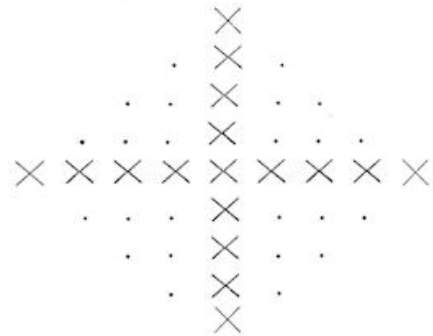
Zet onderstaande plaatsen in Nederland in zodanige volgorde onder elkaar dat de eerste letters ook de naam van een plaats in Nederland vormen. Serooskerke — Leiden — Nijkerk — Ede — Maastricht — Enschedé — Arnhem — Twello — Ellewoutdijk — Venlo.

No. 11. Ladderraadsel

× Vul nevenstaand figuur zó in, × dat de eerste letters iets × te lezen geven, waar we graag × naar luisteren als het op de × radio speelt; 1. jongensnaam;

× 2. stad in Duistland; 3. meisjesnaam; 4. is langs de kant van het water; 5. voorwerp van huishoudelijk gebruik; 6. viervoetig dier; 7. plaats in Overijssel; 8. natuurverschijnsel; 9. onmisbaar bij de aardrijkskunde; 10. jongensnaam; 11. is diep te beklagen; 12. worden we verkouden van.

No. 12. Kruisraadsel.

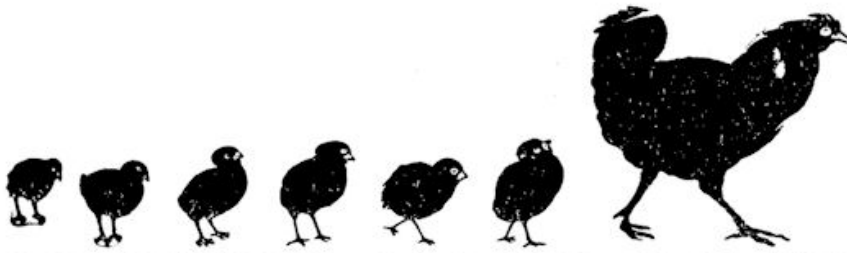
Vul bovenstaand figuur zo in dat op de kruisjesrijen iets komt te staan dat we niet graag op ons pad ontmoeten: 1. Medeklinker; 2. zwemt in 't water; 3. aten de Israëlieten in de woestijn; 4. jongensnaam; 5. het bedoelde woord; 6. stad in N.H.; 7. meisjesnaam; 8. vader van Saul; 9. medeklinker.

No. 13. Letterraadsel

Een woord bestaat uit 10 letters.
8. 2. 4. 5. is een huisdier.
7. 9. 3. ouderwets strafmiddel.
1. 2. 6. 10. heeft bijna iedere kamer er vier.

No. 14. Welk woord?

Vorm een woord uit onderstaande letters:
l. l. k. k. k. p. n. s. o. e. e.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

HOOFDSTUK IV

Een Zondagsschool in de tuin

Truusje vond al de dagen bij grova en gromoe heerlijk, maar de Zondagen toch wel heel bijzonder. Om tweemaal op één dag heen en terug naar de Kerk te Driebergen te lopen, was voor juffrouw Dalm te vermoeiend en dus gingen zij en haar man altijd naar de avonddienst. Truusje vond het heerlijk om tussen grova en gromoe in naar de kerk te lopen en dan weer terug in de vallende schemering, terwijl de lucht vervuld was van de geuren der bloemen, die in al de tuinen, waar zij voorbijkwamen, overvloedig bloeiden.

Als 't heel warm was, aten ze het avondeten in de tuin. Heerlijk vond Truusje dat! Grova droeg dan twee grote stoelen en een kleine naar buiten en dan zaten ze te eten met hun borden op hun schoot en de bekers melk op de grond naast hen, en dan bleven ze zitten praten tot ze door de duisternis naar binnen werden gedreven.

Soms zeiden ze gezangen of psalmen op, waarvan Jan en Truida er velen van buiten kenden, eerst grova een vers, dan gromoe, en na een tijdje, toen zij er Truusje een paar van geleerd hadden, mocht die tot haar grote vreugde ook een beurt hebben.

Dan kwam de tijd om naar bed te gaan en knielde zij in haar witte nachtponnetje neer voor haar avondgebedje. Als ze dan nog even naar haar roos gekeken en een blik in de tuin geworpen had, om te zien of grova er nog was, legde zij zich in haar bedje en na een kus van gromoe en een laatst goede nacht, sliep ze al bijna eer

gromoe de trap af was.

Als het dan morgen was geworden, sprong Truusje met dezelfde blijdschap uit haar bedje, als zij er in was gesprongen, want het leven was vol heerlijkheden en zij zou niets liever willen, dan dat het altijd maar zo voortging, maar zo dacht juffrouw Dalm er niet over. Ze begon zich erg bezorgd te maken over Truusje's opvoeding.

„'t Wordt tijd, dat ze wat gaat leren,” zei ze dikwijls. „Ze moest ook geregeld naar de Zondagsschool gaan, maar ik weet niet hoe dat geschikt moet worden. Als ze daar 's middags heengaat is het te vermoeiend voor haar om 's avonds weer met ons naar de kerk te gaan en wij zouden dan ook een van beiden bij haar thuis moeten blijven.”

Grova zat enige ogenblikken over dit probleem na te denken, toen zeide hij: „Zondags kan ik haar best zelf een beetje les geven. Daarvoor weet ik genoeg van de bijbelse geschiedenis. 't Zal voor mijzelf ook goed zijn.” En zijn lief, oud gezicht straalde.

„Maar hoe moeten we aan met de gewone school. 't Wordt hoog tijd, dat 't kind wat gaat leren,” hield gromoe aan.

„Ja,” zei grova ernstig, „ze zal moeten doen zoals de andere kinderen hier uit de buurt, 's morgens er heen, 's middags terug lopen en tussen twaalf en half twee overblijven. We kunnen dan aan een paar van de grotere kinderen vragen om op haar te letten en loopt ze geen gevaar. We zullen de volgende Zondag met onze Zondagsschool beginnen.” Bij de gedachte er aan schitterden zijn blauwe ogen. De gewone

school vond hij van veel minder belang, nu hij vervuld was van de gedachte aan de andere. „Zolang 't mooie weer duurt, kunnen we in de tuin zitten.”

Toen dus de Zondag kwam, werden grova's en Truusje's stoel in de tuin gezet en ook een klein tafeltje, waar de bijbel en het gezangenboek op lagen. Nu het ogenblik was aangebroken, dat hij Zondagsschool moest gaan houden, was de goede, oude man een beetje verlegen en zenuwachtig. Truusje was van de twee veel meer op haar gemak. Toen grova in gedachten voor zich uit zat te staren, zoekende naar een begin, vroeg ze eindelijk: „Wanneer begint u, grova?”

„Nu, ik denk, dat ik maar zal beginnen met je het „Onze Vader” te leren.”

„Maar grova, dat ken ik al, dat weet u toch wel, dat heeft gromoe mij geleerd,” zei Truusje verwijtend.

„Ja, dat is waar ook,” zei grova. „Toen je moeder zo oud was als jij, kende zij het ook, gromoe had het haar ook geleerd.”

„Ja, heus?” zei Truusje verbaasd. „Ze heeft er mij nooit iets van gezegd.”

„Maar zouden we nu niet voortgaan met de les?” vroeg grova, „de tijd gaat voorbij en we zijn nog ternauwernood begonnen.”

Truusje schoof haar stoeltje dicht bij grova en met haar hoofdje tegen zijn knie geleund, luisterde zij eerbiedig, terwijl de oude man tot haar sprak over haar Vader in de hemel.

„Is Hij moeders „onze Vader” ook, grova?” vroeg ze ten laatste.

„Ja kind, van moeder en van vader.”

„Dan zal Hij voor haar zorgen en maken, dat ze niet te veel om mij huilt, zal Hij niet?”

„Ja. Hij heeft troost voor iedere smart en droogt al de tranen van hen, die Hem liefhebben en op Hem vertrouwen. Zullen we nu een gezang lezen?”

„O ja! Maar laten we 't zingen, grova!”

„Goed. Zet jij maar in.”

„Wat is inzetten, grova?” vroeg ze angstig.

„Jij begint met de wijs en ik val in.”

Maar Truusje werd opeens verlegen. „Nee, ik — ik kan 't niet,” zei ze zenuwachtig, en liet haar zachte kleine hand in grova's ruwe hand glijden, die op zijn knie lag. „U moet beginnen, grova — toe — of nee, laten we samen beginnen en we zullen zingen, Veilig in Jezus' Armen, zullen we? Dat kennen we allebei.”

En zo verhieven zich samen de oude stem en de jonge, de eerste bevend en schraal, de andere hoog en kinderlijk, en werden samen voortgedragen in de stille, warme zomervlucht. Juffrouw Dalm, die bezig was met thee zetten, hield hier mee op om naar ze te luisteren, terwijl de tranen in haar ogen stonden.

„God zegen ze!” fluisterde ze vol tederheid, „God zegen ze allebei.”

Toen de laatste noten waren weggestorven, en grootvader de boeken dicht geslagen en op elkaar gelegd had, ten teken dat de eerste Zondagsschool uit was, zag Truusje opziende, haar gromoe in de deur staan met een wit servet in haar hand.

„Theetijd!” riep ze verrukt uit, opspringende. „Ik zal de boeken wegbrengen, grova, en gromoe helpen om de theeboel buiten te brengen. Nee, blijft u nu maar stil zitten uitrusten. Ik doe 't wel alleen met gromoe.”

En dus bleef de oude man rustig zitten en keek naar zijn kleindochtertje. Er was niets, dat 't kind liever deed, dan bezig zijn om iemand te helpen. En wat een gezellig theeboeltje was 't, dat zij mee naar buiten hielp brengen. Eerst kwam gromoe met het theeblad, waar het Zondagse wit en blauwe theeservies op stond en dan volgde Truusje met drie bordjes.

Toen dit alles op de tafel was geschikt, gingen ze weer weg om even later terug te komen, gromoe met een verrukkelijke, eigengebakken appeltaart en Truusje met de messen en vorken. En daar, omringd door de geurende bloemen, het gezang der vogels en het gezoem der bijen, genoten ze langzaam van hun Zondagse theepartij, innig genietende van de rust en vrede van het uur en de omgeving.

Toen ze klaar waren met theedrinken en van de taart gesmuld hadden, leunden ze terug in hun stoelen en babbelden en luisterden naar de vogels en de bijen en keken naar de bloemen om hen heen en het uitzicht op de glooiende korenvelden in de verte. En terwijl zij daar zo zaten, weinig vermoedende wat op 't punt stond te gebeuren, kwam een nog vrij jonge dame, door de zonnige laan aangewandeld en hield stil bij hun hek.

„Wel, al z'n dagen, 't is juffrouw Greta Bakels!” riep juffrouw Dalm uit, terwijl ze haastig opstond. „Toe vader, ga 't hek voor haar openmaken, wil je? Wat zou ze hier komen doen, op deze tijd van de dag en nog wel op Zondag ook.”

Truida begon haastig de tafel op te ruimen met behulp van Truusje, en in huis te dragen.

„Zou die juffrouw — die dame ook niet een stukje taart willen, gromoe?” vroeg Truusje, toen haar grootmoeder de taart wilde wegnemen. 't Leek haar een beetje onvriendelijk om alles en vooral die verrukkelijke taart, onder de ogen der bezoekerster weg te dragen.

„Wel heb ik ooit, goed dat je er mij aan helpt denken, kind,” zei ze, terwijl ze de taart weer op tafel zette. „Ik zal ook gauw wat water gaan opzetten, in geval ze geen thee heeft gehad.”

Inmiddels had Jan de bezoekerster binnengelaten en kwam nu langzaam met haar aangewandeld, telkens stilstaande bij de bloemen. Truusje stond bij haar kleine stoeltje en keek naar de dame. Ze wist, dat het juffrouw Bakels was, die in een van de landhuisjes aan de straatweg woonde, en ze vond, dat ze er even lief en aardig uitzag als 't huis waar ze in woonde.

Toen ze bij haar waren, bukde juffrouw Greta zich en gaf haar een kus. „Jij bent Truusje, dat weet ik,” zei ze vriendelijk. „want ik heb je met je grootouders in de kerk gezien.”

„Ja, juffrouw,” zei Truusje verlegen, niet goed wetende wat ze zeggen moest, maar begrijpende, dat er iets van haar verwacht werd, zei ze: „en ik heb u daar ook gezien.”

Juffrouw Dalm kwam nu het huis uit en juffrouw Greta gaf haar een hand. „U zult wel verbaasd zijn mij hier te zien op deze tijd van de dag,” zei ze opgewekt, „maar ik heb een paar zieken bezocht hier in de buurt en toen ik u hier zoo gezellig in uw mooie tuin zag zitten, kon ik de verzoeking niet weerstaan even binnen te wippen.”

„Ik ben blij, dat u 't deed,” zei Truida hartelijk. „En ik wed, dat u nog geen thee hebt gehad.”

Juffrouw Bakels glimlachte en schudde haar hoofd. „Nee, maar m'n zuster zal nog wel een kopje voor me bewaard hebben, denk ik, als ik thuis kom. Maar ik vind 't gezellig om hier nog eerst even te zitten en wat te praten.”

Ik heb 't water al opstaan en ik heb in een ommezien een kopje voor u, als u goed vindt, dat ik u nu even verlaat.” En Truida haastte zich het huis binnen.

Jan had inmiddels een stoel gehaald en hij en Truusje gingen aan weerskanten van de bezoekerster zitten.

„Vind je de Zondag ook geen heerlijke dag, Truusje? vooral als alles zoo mooi en rustig en zonnig is als vandaag.”

„O ja,” zei Truusje opeens helemaal niet meer verlegen. „vooral omdat grova en ik hier buiten Zondagsschool hebben. En dat gaan we iedere Zondag hebben, hè grova? 's Zomers hier in de tuin en 's winters binnen.”

Juffrouw Greta keek Jan vragend aan. „Wat een uitstekend plan. Wie heeft dat bedacht?”

„Ik,” zei Jan, een weinig blozende en hij vertelde er haar alles van.

Juist toen hij er mee klaar was, kwam gromoe er aan met het theeblad en maakte de tafel weer gezellig in orde, en terwijl haar gast at en dronk, maakte Truida haar deelgenoot van haar zorg aangaande het naar school gaan van Truusje. Juffrouw Greta luisterde met de grootste belangstelling en was zo in 't gesprek met gromoe verdiept, dat het leek of ze Truusje helemaal vergat, wat Truusje erg verdrietig vond. Maar die kleine teleurstelling verdween gauw, toen ze juffrouw Greta na een poosje, terwijl ze opstond om heen te gaan, hoorde zeggen:

„Hoor eens, juffrouw Dalm, laat ik de moeilijkheid van het schoolgaan voor u oplossen, ons huis is een half uur dichter bij dan de school, en als u Truusje bij mij wilt laten komen, inplaats van haar naar school te zenden, zal ik haar onderwijzen, zo goed ik kan. Ik heb een akte L.O., dus ben er toe bevoegd. Ik zou het heerlijk vinden om te doen. En als Truusje alleen 's ochtends komt is voldoende, dan bent u haar ook niet de hele dag kwijt. Maar als u op mijn voorstel ingaat, kunnen we de bijzonderheden later bespreken. Denkt er nu maar eens rustig over na, en dan kom ik over een paar dagen weer eens aan om uw besluit te horen. En jij, Truusje, wat zeg jij? Zou je graag bij mij op school komen?”

„Graag komen!” noch Truusje, noch haar grootouders konden woorden vinden om te zeggen, hoe dankbaar zij juffrouw Bartels waren, maar terzelfder tijd hadden ze het gevoel, dat het bijna te veel was om van haar aan te nemen. Maar eer ze nog tijd hadden om hun gevoelens goed onder woorden te brengen, begon de kerkklok te luiden. Juffrouw Greta nam haastig afscheid. „Mijn zuster zal niet begrijpen waar ik blijf,” zei ze. Gromoe en Truusje brachten gauw de theeboel in huis — voor af-

wassen was geen tijd meer. Toen maakten zij zich klaar en gingen op weg naar de kerk, waar ze nog juist bijtijds aankwamen.

(Wordt vervolgd.)

PAASEIEREN

Heb je je wel eens afgevraagd, waar de gewoonte vandaan komt om elkaar Paas-eieren te geven? Ik las er eens een oude oude geschiedenis over en die wil ik jullie navertellen.

Lang geleden was er eens een oude vrouw, die zoveel van haar vrienden en bureu hield, dat zij ze ieder jaar met Pasen kleine geschenken gaf, juist zoals wij doen met Kerstmis. Toen ze ouder werd en geen kleine geschenkjes meer maken of kopen kon, vroeg zij zich af, wat ze nu toch beginnen moest.

„Hoe kom ik aan mijn Paas-geschenken?” zei ze bij zichzelf. „Ik heb niet langer geld om ze te kopen en kracht om ze te maken.”

Als in antwoord op haar vraag klonk het kakelen harer kippen haar in de oren en een gelukkige gedachte viel haar in.

„Ik heb overvloed van eieren. Waarom zou ik niet ieder van mijn vrienden en bureu een of meer eieren geven?” dacht ze.

Nadat ze besloten had dit te doen en ze haar eieren geteld had om te zien of ze er genoeg had opgespaard, kwam het ineens bij haar op, of haar vrienden en bureu 't wel aardig zouden vinden om zo iets gewoons te krijgen als een ei.

„Ik weet wat ik doen zal,” zei ze bij zichzelf. „Ik zal ze mooi maken.”

En dus begon ze de gewone witte eieren met mooie kleuren te verven. Ze had geen verfstoffen, zoals wij tegenwoordig hebben. In de bossen verzamelde ze wortels en bladeren met gekleurde sappen. Ook verschaften de groenten, die in haar tuin groeiden, haar verfstof. Ze verfde de eieren op allerlei manieren, effen en gespikkeld en met vakjes en zo meer. Toen zij ze weggaf, vonden de vrienden en bureu die gekleurde eieren nog mooier dan de geschenkjes, die ze vroeger gaf. Jaren en jaren deelde ze met Pasen deze gekleurde eieren uit, en altijd deed zij ze vergezeld gaan van een vriendelijke glimlach en een opwekkend woord.

„Waarom zetten we die door haar begonnen gewoonte niet voort?” vroegen de

bureu elkaar, nadat de oude vrouw gestorven was.

„Ja, laten we dat doen, ter nagedachte-nis van de lieve, oude vrouw,” viel een ander bij.

En zo van jaar tot jaar gaven haar vrienden en bureu elkaar eieren met Pasen. Langzamerhand begonnen ook andere mensen elkaar met Pasen eieren te geven en zo breidde de gewoonte zich uit totdat iedereen, die niets beters had te geven, in de voetstappen der oude vrouw volgde en met Pasen eieren gaf.

EEN EN ANDER UIT HET LEVEN VAN MAARTEN LUTHER (vervolg.)

Luther werd weldra aan de Universiteit bekend als een student met grote gaven, van wien op wetenschappelijk gebied veel werd verwacht. In 1502 behaalde hij de eerste academiese graad, die van doctor in de wijsbegeerte. Bij zijn mede-studenten was hij zeer populair als een gezellig kame-raad en een beminnaar van zang en muziek. Zijn zedelijk leven was onberispelijk, maar de vrede, die de godsdienst schenkt, kende hij niet. Dikwijls zei hij tot zichzelf: „Wanneer zult gij godsdienstig worden, en bij God in de gunst komen?” Maar hij was nooit in staat zichzelf te overtuigen, dat hij Gods gunst genoot.

De plotselinge dood van een vriend bracht deze hem steeds vervolgende ge-dachten tot een crisis, en de jonge doctor in de wijsbegeerte, die door zijn vader voor een rechterlijke loopbaan was bestemd, besloot de wereld te verlaten en in het klooster te gaan. Luther nodigde zijn vrienden tot een eenvoudig feest uit; de avond werd doorgebracht in vrolijke gesprekken, en met muziek en zang; en aan het einde deelde hij aan zijn verbaasde vrienden zijn besluit mee. Hij nam afscheid van ze, en met slechts twee boeken bij zich, een Virgilius en een Plautus, ging hij door de stille straten en klopte aan de poort van het Augustijner klooster, om te worden toege-laten.

Luther in het klooster.

Luther werd door de Augustijners met vreugde ontvangen. Het deed hun genoegen, dat een geleerd student der Universiteit zich bij hun orde kwam voegen, maar

en moeder, stuur ik haar aan u. Ze is alles wat ik heb, en wat ik zonder haar beginnen moet, weet ik niet. 't Leven is dikwijls héél moeilijk. Ik weet, dat u goed voor haar zult zijn en niet zult kunnen laten haar lief te hebben. Ze is een zoet, lief kind en zal niet veel moeite geven. Ze is zes jaar oud en sterk en gezond. Ik noemde haar Geertruida naar moeder. Ik bid van ganser harte, dat zij een beter kind en een groter troost voor u moge zijn, dan ik ooit geweest ben.

„Uw zielsbedroefde maar liefhebbende
Elsje.”

P.S. Zij komt in Utrecht aan met de trein van half vier.

Een hele tijd nadat hij de brief ten einde had gelezen, bleef Jan Dalm stil zitten, terwijl de tranen langs zijn verweerde wangen stroomden. „Mijn kleine meisje,” zei hij bij zichzelf, „mijn Elsje, die honger lijdt! honger! terwijl ik overvloed heb!” Het was zijn eigen kind, waar hij aan dacht, zijn eigen Elsje, zijn meisje, dat zijn oogappel was geweest, zijn trots en zijn vreugde, en dat 't dan hiertoe gekomen was!

„O, hoe zal ik het nieuws aan moeder vertellen,” steunde hij. „O, 't zal haar helemaal van streek brengen, en die luie deugniet, die zij nooit kon uitstaan, is van dit alles de schuld.”

Jans's overdenkingen kwamen plotseling aan een eind doordat een hand op zijn schouder werd gelegd. „Zeg, Jan, 't was hier zo stil, dat ik bang werd, dat je iets overkomen was, en ik begon mij zo ongerust te maken, dat ik opstond om te gaan kijken.” Toen, terwijl haar man tot haar opkeek en zij zijn gezicht zag, werd ze echt ongerust. „Wat is er gebeurd? Er is narigheid. Ik zie 't aan je. Gauw, zeg me, wat is er?”

Hij stond op, en nadat hij zijn vrouw in de stoel had gezet, waar hij in gezeten had, gaf hij haar Elsje's brief. „Dit is de narigheid, moeder, 't kon erger, dat is 't beste wat ik er van zeggen kan. Lees zelf maar,” en hij ging naar de deur en stond uit te kijken in de tuin. Maar hij zag niets, al zijn gedachten waren bij zijn vrouw, die de brief las.

Eindelijk hoorde hij een zachte kreet, en hij keerde haastig in de keuken terug, maar inplaats van haar, zoals hij verwachtte bleek en schreiend te zien, straalde haar gelaat van liefde en vreugde.

2*

„Zij stuurt ons haar kleine meid, vader!” bracht ze opgewonden uit. „Elsje's kleine meid, ons eigen kleinkind! We zullen weer een kind overhuis hebben om lief te hebben en voor te werken. Het doet goed, dat Elsje zich in haar verdriet tot ons keert, maar 't zal vreselijk voor haar zijn om 't kind af te staan,” en voor een ogenblik doofde droefheid de vreugde in haar ogen. Toen opspringende zei ze: „Ik ben helemaal beter, dit is de medicijn, die ik nodig had. Vader, wanneer denk je, dat ze zal komen, ik moet gauw een kamer voor haar in orde maken.”

Jan zei niet veel, zijn hart was te vol voor woorden. „Ik ben blij, dat je 't zo opneemt, moeder,” zei hij alleen maar, „ik was bang...”

„Bang! bang voor wat? Dat ik haar niet zou willen hebben!”

Op dit ogenblik kookte de ketel over, en bracht hen weer tot de alledaagse dingen terug.

HOOFDSTUK II.

Truusje komt

Terwijl Truida Dalm boven bezig was, schoot Jan, die de tuin opharkte, plotseling iets door de gedachten.

„Moeder!” riep hij naar boven, „moeder, we weten niet, wanneer zij komt, Elsje noemde geen dag — dus 't kan best zijn, dat ze vandaag komt!”

„Vandaag!” herhaalde Truida, terwijl ze haar boender liet vallen en op de bovenste trede ging zitten, bevende van opwindung. „Vandaag! Ach, hoe zorgeloos van Elsje, om dat niet te schrijven. Stel je voor, dat het kind aan 't station kan aankomen en er is niemand om haar af te halen! En we kunnen niet schrijven, want Elsje gaf geen adres op, wat zullen we doen!”

Jan antwoordde niet dadelijk, maar na even te hebben nagedacht, zei hij: „Weet je wat ik denk, ik denk, dat Elsje haar gestuurd zal hebben, zo gauw als ze denkt, dat wij de brief kunnen hebben. Je herinnert je toch wel, dat als Elsje iets moest doen, wat zij vervelend of moeilijk vond, zij het maar dadelijk deed. Boven aan haar brief staat Amsterdam en onderaan, dat de trein om half vier in Utrecht aankomt. 't Zal dus 't beste zijn, dat ik met de tram van half drie naar Utrecht ga en zorg, dat ik om half vier aan de trein uit Amsterdam ben.”

zij besloten hem te doen voelen dat hij nu een monnik was, en niet moest verwachten als een bevoorrecht persoon te worden behandeld. Hij moest kamers vegen en ander huishoudelijk werk verrichten, en hij werd door de straten gezonden met een zak op zijn rug om voor het klooster te bedelen. Luther verdroeg dit alles met gelijkmoedigheid, zelfs met blijdschap. Zij waren deel van de discipline, waardoor hij Gods gunst winnen zou. Maar de zielevrede, die hij had gehoopt binnen de kloostermuren te zullen vinden, werd zijn deel niet. Het was een wrede teleurstelling. Hij had aan de genoegens en eerbewijzen der wereld zijn rug toegekeerd, en zijn plaats ingenomen temidden der heilige monniken, en hij voelde zich toch als een zondig man, wien de gedachte aan God alleen al met angst en schrik vervulde. Zijn streven om het vlees te kruisigen met vasten en nachtwaken deden zijn ellende slechts toenemen, want zij maakten hem lichamelijk ziek. De eerste van zijn troosters was een oude monnik, wiens naam onbekend is. Bemerkend, dat Luther bekommerd was over zijn zonden, herhaalde hij voor hem de woorden der apostoliese geloofsbelijdenis: „ik geloof aan de vergeving der zonden”. Toen Luther antwoordde, dat ook hij in de vergeving der zonden geloofde, gaf de monnik ten antwoord: „Ge moet niet alleen geloven, dat de zonden van David en van Petrus vergeven zijn, maar het is Gods bevel om te geloven, dat ook onze zonden vergeven zijn.”

De tweede trooster, die tot Luther kwam, was Stanpitz, de vicaris-generaal van de Augustijners in Duitsland. Hij begon belang te stellen in den jongen monnik en ontdekte, dat zijn angsten voortkwamen uit een vals begrip van Gods aard, en hij gaf hem wijze en opbeurende raad. „Waarom kwelt ge uzelf met veronderstellingen en vraagstukken, die boven ons begrip gaan? Zie op de wonden van Jezus Christus, op het bloed, dat Hij voor ons vergoten heeft; daar is het dat gij Gods barmhartigheid moet zien. Inplaats van u te kwellen over uw zonden moet ge u werpen in de armen van den Verlosser. Schrik niet voor God terug; God is niet tegen u — gij zijt het, die tegen God zijt.” Luther luisterde met een van vreugde bevend hart naar Staupitz' woorden. Hij las ook veel in een kleine latijnse bijbel, die de monnik hem gegeven had; en langzamerhand daalde de vrede des Hemels in zijn

ziel neder. De woorden der Schrift, die hem eerst zoveel angst hadden aangejaagd, vulden thans zijn hart met hoop.

Professor aan de Universiteit van Wittenberg

Wij slaan nu een tijd van ongeveer zeven jaar over. Luther is nog altijd een Augustijner monnik en draagt de kleding van zijn orde, maar hij is niet langer een bedelaar in de straten van Erfurt, maar doctor in de theologie en een geleerd professor aan de Universiteit van Wittenberg, wiens faam veel studenten naar de Universiteit lokt. Het was als uitlegger der Schrift, dat Luther zich vooral naam maakte. Hij gaf college aan zijn studenten over de bijbelboeken, voornamelijk over de Psalmen en de Brieven aan de Romeinen.

Het geheim van Luther's bekwaamheid als bijbel-verklaarder lag in de diepe geestelijke ervaring, die hij bezat. Hij wist wat bekommernis op geestelijk gebied was, hij had met moeite zijn weg naar het licht gevonden, en hij had de macht der Schriften ervaren om troost te brengen aan een twijfelend gemoed. „Als zij naar hem luisterden,” zegt iemand die onder zijn gehoor was, „voelde men, dat na een donkere nacht een nieuw licht was opgegaan over de leer der Schrift. Hij wees op het verschil tussen Wet en Evangelie, en trok de harten der mensen tot den Zoon van God.

Luther toonde zich zeer onwillig om te preken, maar nadat hij zich had laten overhalen om te beginnen, preekte hij herhaaldelijk in de kerken van Wittenberg en de mensen stroomden tezamen om hem te horen; hij was een van de belangwekkendste zoowel als een der indrukwekkendste predikers.

Luther verzet zich tegen de verkoop van aflaten

Luther was nog steeds een gehoorzaam zoon van de Kerk van Rome. Hij had zelf Rome bezocht voor een opdracht van zijn orde en hij wist, dat er veel verkeerde praktijken in de Roomse kerk waren en hij was zich goed bewust, dat Roomse theologen weinig voelden voor de leer der vrije genade, die hem dierbaar was. Maar hij hoopte, dat alle misbruiken, praktische en doctrinaire, door middel van de Evangelieprediking hervormd zouden worden, en hij had een diepe eerbied voor de stad, die het

middenpunt van het Christendom was, en voor het Hoofd van het Christendom, den Paus. Hij werd in een houding van opstand tegen Rome gedwongen, tegen zijn wil.

De paus was destijds Leo X, een ontwikkeld, goedaardig man uit het huis der Medici. Hij wilde niets liever dan geld te zien krijgen, om de bouw voort te zetten van de grote kathedraal St. Pieter, die onder Julius II was begonnen. Hij gaf bevel tot een algemene verkoop van aflaten. In Duitsland had Albert, de jonge Bisschop van Mainz, het toezicht op deze handel in enige duitse provincies, en een van zijn agenten, Tetzal, een Dominikaner monnik, kwam naar Juterbogk, een plaats bij Wittenberg. De Bul van den Paus verleende aan Tetzal in de meest uitgebreide zin de bevoegdheid om zonden te vergeven en Tetzal volvoerde zijn opdracht met ongeëvenaarde brutaliteit en schonk vergiffenis voor alle mogelijke zonden, indien men slechts bereid was hiervoor geld in de plaats te geven. Luther hoorde van Tetzal's handel met verbazing en verontwaardiging. Vergeving der zonden was in zijn ogen de meest ernstige en kostbaarste van des hemels gaven, en hij achtte een beschouwing ervan als een vrije gave Gods als de enig vaste grond van 's mensen godsdienstig leven. Die te verkopen als waren op een kermis was een misdaad, tegelijk tegenover God en tegenover de mens. Als er in de biechtstoel te Wittenberg mensen bij hem kwamen en hun aflat van Tetzal lieten zien, weigerde hij eenige aandacht aan het papier te schenken, ook weigerde hij absolutie aan allen, die niet wilden beloven hun leven te beteren. Hij verhief zijn stem tegen de handel, en predikte aan zijn hoorders, dat God geen boetedoening of voldoening verlangde van mensen, die in het Evangelie eenvoudig worden aangemaand tot berouw, tot het dragen van Christus' Kruis en tot het doen van goede werken. Daarop nam hij een meer besliste stap. Op den 31sten October 1517 vonden de mensen, die ter Kerk gingen, een document bevestigd op de deur van de Schloss-kerk te Wittenberg, dat vijf-en-negentig stellingen bevatte tegen aflaten. Zij waren daar geplaatst door Luther.

(Wordt vervolgd.)

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN

POES MOORTJE

„Poes, poes, poes, Moeder hebt U Moortje ook gezien? Ik kan haar van morgen nergens vinden,” zei Mieke op zekere dag. „Nee, lieverd, niet sinds gisteren avond,” antwoordde Moeder.

„Och heden! Waar kan ze zijn? Poes, poes, poes!”

„Miauw,” klonk het als antwoord heel flauw uit de bijkeuken. Daar was 't, dat Moortje haar mandje had.

„Gek, dat ik er niet op kwam, om daar te gaan kijken,” dacht Mieke, terwijl ze naar de bijkeuken vloog, „maar Moortje blijft anders nooit zoo lang in haar mandje.”

„Kom ga mee, Moortje! Je ontbijt staat klaar,” riep ze bij de deur.

„Miauw,” zei Moortje, maar nog kwam Moortje niet uit haar mandje. Mieke begreep, dat er iets niet in orde was, omdat Moortje anders altijd kwam aangehold als 't ontbijt klaar was. Ze besloot te onderzoeken wat het geval was en Moortje een flink standje te geven, dat ze niet kwam als ze werd geroepen om te ontbijten. Ze liep dus naar de hoek, waar Moortje haar mandje had. Daar bleef ze verbaasd staan. Wat denken jullie dat ze zag? Vier van die schattige poesjes, met hun ogen stijf dicht. Drie waren er wit en zwart, maar de vierde was helemaal zwart.

Mieke klapte in haar handen en sprong opgewonden op en neer. Ze vergat alles over het standje, dat ze van plan was Moortje te geven.

„Moeder, moeder, Moortje heeft jongen! Komt u gauw kijken!” riep ze.

Moeder, Vader en Piet, Mieke's broertje, allemaal kwamen ze aangelopen om de nieuwe familie te zien. En wat Moortje zelf betrof, ze snorde van trots en vreugde. Moortje was een goede moeder. Ze bleef onafgebroken bij haar babies en Mieke bracht haar eten bij haar. Na een poosje vond Moortje, dat haar kinderen oud genoeg waren om een poosje alleen gelaten te worden en iedere dag ging ze een tijdje naar buiten om haar katten-vrienden en vriendinnen te bezoeken.

Op zekere dag toen de moeder-poes uit was, kwam Mieke in de bijkeuken en vond de babies heel alleen. Wat was ze verbaasd! Hoe was Moortje er toe kunnen

komen om haar kinderen alleen te laten, terwijl hun ogen ternauwernood open waren? Ze ging de tuin in om Moortje te vinden. Ze keek overal naar haar poes; in de voortuin, waar ze gewoonlijk graag in de zon lag; in de schuur, waar ze soms op de muizenjacht ging en onder alle struiken, maar Moortje was nergens te vinden. Eindelijk ging Mieke onder de veranda zitten om op haar te wachten. 't Duurde niet lang, of Moortje kwam deftig aangestapt op weg naar haar gezin. Mieke hield haar tegen en bromde vreselijk op haar, hoe slecht het was om haar kinderen te verlaten. Moortje stond met haar kop opzij en keek Mieke aan. „En pas op als je ze weer alleen laat,” eindigde Mieke, terwijl ze Moortje oppakte en in de bijkeuken zette en de deur sloot.

Maar Moortje bleef iedere dag een poos naar buiten gaan. En telkens als Mieke haar buiten zag, pakte zij haar op en bracht haar naar haar babies terug. Wat zou ze toch kunnen doen om te verhinderen, dat Moortje haar kinderen alleen liet?

Ten slotte vroeg Mieke het aan vader en moeder. Ze vertelden haar, dat poesbabies veel gauwer opgroeien dan mensbabies en dat Moortje, daar zij een poesmoeder was, wist wanneer het veilig was om haar kinderen alleen te laten en dat zij ze nooit te lang achtereen zou verlaten of hun enig kwaad zou laten overkomen. Toen ze dit wist, liet Mieke haar poes gaan en komen naar ze zin had. De poesjes groeiden ook prachtig.

Op zekere morgen, toen Vader, Moeder, Mieke en Piet aan het ontbijt zaten, werd de kamerdeur, die aanstond, opengeduwde. En wie anders dan Moortje kwam vol trots binnengestevend, gevolgd door haar vier kinderen op een rij, ieder met de staart rechtop in de lucht gestoken! Een enig gezicht was het!

BLADVULLING

De manier om goede vrienden te hebben is om er een te zijn. Het middel om liefde en hulp te verkrijgen is om jezelf te vergeten, en anderen lief te hebben en te dienen. De jongens en meisjes wier eigen ik, het middelpunt hunner gedachten en plannen is, zullen stellig niet veel vrienden en vriendinnen hebben, omdat zij zoo weinig begrijpen wat vriendschap eigenlijk beteekent.

BLADVULLING

We denken dikwijls, dat we alle recht hebben om boos en uit ons humeur te zijn, als iemand onaardig tegen ons is geweest. Maar iedereen kan vriendelijk gestemd en in een liefvallig humeur zijn, als er geen verzoeking is om iets anders te zijn. Maar als je onbeleefd of onvriendelijk behandeld wordt, dan is het je kans om je zelfbeheersing te tonen.

OM TE ONTHOUDEN

Niet wie weinig heeft, maar wie veel begeert is arm.

Te snel beledigd zich voelen, duidt op een te veel op de voorgrond tredend ik-gevoel.

De wijze aanvaardt wat is, maakt ervan wat hij kan, en doet er mee, wat hij moet.

UITSLAG RAADSELWEDSTRIJD
2de HELFT 1939

Zes kinderen zonden de oplossingen der raadsels in. Het werk van allen was goed verzorgd. De raadsels waren zeker niet erg gemakkelijk (maar als ze dat allemaal zijn, is er niet veel aan!) want niemand raadde ze allemaal. De letterraadsels schijnen altijd nogal moeilijk gevonden te worden. Weet jullie wat de gemakkelijkste manier is om die te vinden? Je neemt zooveel papiertjes als er letters zijn en schrijft op ieder een letter nu ga je die papiertjes met letters verschuiven, net zoo lang tot je 't goede woord hebt. Zoo deden wij het ten minste in onze jeugd. Hieronder volgen de namen van hen, die raadsels inzonden. Zij, die 40 en 39 raadsels oplosten, mogen uit de catalogus van Neerbosch, aldaar gratis verkrijgbaar, een boek kiezen van f 1.—; de overigen een boek van f 0.75.

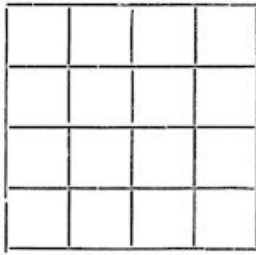
- A. W. B. te Berlikum, 39;
- J. H. te Wemeldinge, 35 ;
- M. v. d. M. te Scheveningen, 36;
- W. v. P. te Rotterdam, 40;
- G. Pr. te Giethoorn, 35;
- I. H. R. te Nijmegen, 40.

Allen hartelijk gegroet door

DE JEUGDREDACTIE.

IN- EN UITSPANNING

No. 15. Kwadraatraadsel

Vul nevenstaand kwadraat zó in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen, dezelfde zijn. 1 tegenover

gestelde van kort; 2. naam uit het O. T.; 3. rivier in Rusland; 4. is het ijs.

No. 16. Welk spreekwoord?

Zet voor elk der onderstaande woorden één letter; zodat een nieuw woord gevormd wordt. De eerste letters der nieuwe woorden moeten een bekend spreekwoord vormen.

eter, en, rap, lap, elk, er, ros.

No. 17. Welk woord?

Een woord bestaat uit twaalf letters.

12. 5. 3. is een boom.

1. 10. 11. bloeit in 't najaar.

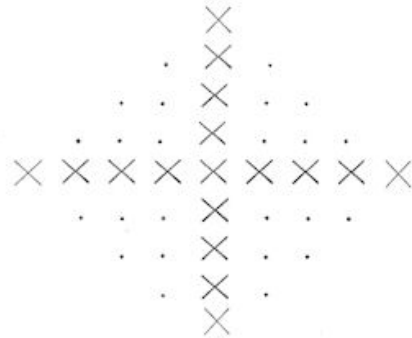
6. 2. 8. had men vroeger aan het hof.

9. 7. 4. wassen we ons in.

No. 18. Welke bloem?

× × × × × × × × Vul nevenstaand figuur zó in, dat op de kruisjesrijen de naam komt van een bloem. 1. de bedoelde bloem; 2. jongensnaam; 3. jongensnaam; 4. meisjesnaam; 5. jongensnaam; 6. spelen kinderen mee; 7. persoonlijk voor-naamwoord; 8. medeklinker.

No. 19. Kruisraadsel.

Vul bovenstaand figuur zo in dat op de kruisjesrijen de naam van een land in Europa komt te staan. 1. medeklinker; 2. vrucht; 3. dorp in Gelderland; 4. naam van een profeet; 5. het bedoelde land; 6. Duits dichter; 7. vis; 8. meisjesnaam; 9. medeklinker.

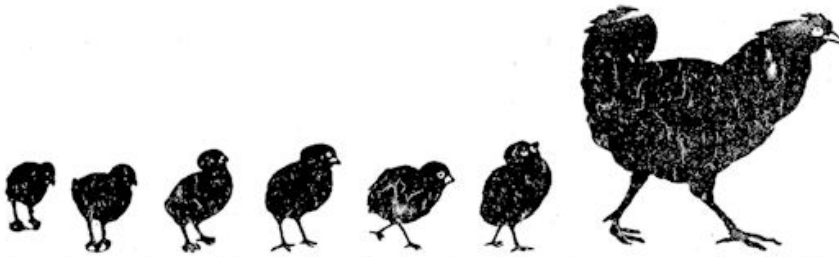
No. 20. Ladderraadsel

× Vul nevenstaand figuur zó in, dat op de kruisjesrijen de naam van een plaats in Nederland komt te staan. 1. jongensnaam; 2. jongensnaam; 3. uitbouw aan een huis; 4. brengt schepen de haven binnen; 5. jongensnaam; 6. jongensnaam; 7. plaats in Overijssel; 8. meisjesnaam; 9. tegenovergestelde van altijd.

No. 21. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters:

n. n. v. d. g. z. a. a. o.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

HOOFDSTUK V

Gelukkige dagen

Truusje's grootouders wisten ten slotte niets beters te doen, dan het plan van juffrouw Bartels dankbaar aan te nemen, en na een korte bespreking waren alle schikkingen getroffen. Er werd besloten, dat Truusje iedere morgen om half tien naar juffrouw Greta's aardige landhuisje zou gaan en om twaalf uur naar huis terug keren. Daar zij niet behoefde over te steken kon zij om half tien alleen gaan en om twaalf uur als haar grootvader van zijn werk naar huis ging, kon zij bij hun laan hem opwachten en verder met hem samen gaan.

Jan Dalm was tuinbaas op „In de Dennen”, het prachtige landgoed van Jonkheer van Westland, dat over de spoor, de kant naar Zeist uit, gelegen was. Op de eerste morgen, dat Truusje bij juffrouw Bartels aanbelde, vond ze 't een heerlijke gedachte, dat het overmorgen Zaterdag zou zijn. Er was namelijk afgesproken, dat Zaterdag een hele vacantiedag zou wezen, want juffrouw Greta had 't dan druk met allerlei huishoudelijke bezigheden, haar zuster moest dan naar Zeist voor de boodschappen en gromoe had Truusje nodig om haar te helpen het huis keurig netjes te hebben voor de Zondag. Toen Truusje de bel hoorde weerklinken, voelde ze zich ineens vreselijk bang en verlegen, en ze verlangde weer thuis te zijn bij grova en gromoe. Ze had zich al omgekeerd met het plan naar huis terug te hollen, toen de deur door juffrouw Greta zelf ge-

opend werd. Juffrouw Greta had een hoed op en een paar tuin-handschoenen aan, in haar hand had zij een mandje en de langste schaar, die Truusje nog ooit had gezien.

„O, Truusje!” zei ze, „wat ben je mooi op tijd! Kom er in, kindlief, of neen, laten we eerst bloemen gaan plukken.”

Truusje's verschrikt gezichtje klaarde weer helemaal op. Dit leek haar een leuke manier van school houden, en ze liep vrolijk naast juffrouw Greta voort en hielp haar de mooiste rozen uit te kiezen. Toen haar mandje vol was, ging juffrouw Greta, Truusje voor naar een openstaande glazen deur.

„Dit is mijn eigen zitkamer”, zei ze, terwijl ze door de open deur naar binnestapte, „vindt je ook niet, dat ik me hier heel gelukkig moet voelen?”

„O ja!” zuchtte Truusje, terwijl ze om zich heen keek naar de bloemen, de platen, en al de mooie dingen. „Ik zou er nooit uit willen, als hij van mij was.”

Juffrouw Greta lachte. „Nu we gaan hier school houden, en misschien als 't twaalf uur slaat, zul je helemaal geen spijt hebben om er uit te komen. Maar nu moet je me eerst helpen om deze bloemen wat te schikken en dan met me meegaan, om ze te brengen aan een dame, die ziek is.” Toen ze de bloemen weggebracht hadden en in de zitkamer terugkwamen, vonden ze daar twee glazen melk staan en een schaalje met biscuitjes en toen ze dat verorberd hadden nam juffrouw Greta een boek en las Truusje een aardig verhaal voor. Truusje, die de letters al kende en de gemakkelijkste woorden kon spellen,

moest ook af en toe proberen een eindje te lezen en toen ze dacht, dat de morgen pas half om was, sloeg de klok al twaalf uur en moest zij haastig weg om haar grootvader bij de laan op te wachten. Ze stond nog maar even op de afgesproken plaats, toen ze grova zag aankomen. Hij droeg een paar grote takken witte rozen.

„O, hoe prachtig!” riep Truusje uit, toen zij ze zag.

„Ja,” zei grova, „ze zijn van een grote struik en die zat zó vol rozen, dat zij het licht benam aan alles wat er onder stond. Ik moest hem toen wat inkorten en toen zei mevrouw, dat ik de takken mee naar huis mocht nemen voor jou.”

„O, dank u!” riep Truusje verrukt uit. „We zullen ze thuis gauw in 't water zetten.” En toen begon ze grootvader alles te vertellen, wat ze die morgen beleefd had en hoe prettig het allemaal geweest was. „En morgen gaat juffrouw Greta me leren breien,” zei ze opgetogen, „en dan zal ik uw sokken kunnen breien grova en polsmofjes om uw handen warm te houden in de winter, en een shawl voor gromoe.”

„Wel, wel!” riep grova uit, „we zullen niet weten hoe we 't hebben met al die lekkere, warme dingen. Maar overwerk je maar niet, meisje-fief.”

Truusje lachte vrolijk. Ze vond 't heerlijk om te denken aan alles, wat ze voor haar grootouders zou gaan doen.

„O, neen,” zei ze. „Ik ben héél sterk, weet u, en ik heb graag een massa te doen.” En „een massa” deed ze, op haar rustige, wat ouwelijke manier. „Ik weet niet, wat ik zou doen zonder Truusje,” merkte gromoe dikwijls tegen grova op, naarmate de maanden voorbijgingen en Truusje steeds meer allerlei kleine diensten verleende.

„Het verbaast me nu, hoe we het ooit gered hebben, eer zij kwam,” antwoordde grova dan, en naarmate de tijd voorbijging en Truusje groter en sterker werd en steeds handiger, verwonderde zij zich telkens weer, hoe zij 't ooit zonder haar klaargespeeld hadden.

Wat Truusje betref, ook zij verwonderde er zich dikwijls over, hoe zij ooit had kunnen leven en gelukkig zijn, zonder haar grootouders en het zonnige huis en de tuin en de heerlijke uren bij juffrouw Greta. In het begin had zij veel over haar moeder gedacht en zich afgevraagd, wanneer die haar zou komen halen en had zij bij

alle goede en prettige dingen, die zij ondervond, altijd verlangd, dat haar moeder daar in delen kon. Langzamerhand echter hield zij op haar te verwachten en hoopte zij alleen nog maar, dat áls haar moeder nog eens kwam, het niet zou zijn om haar te halen, maar om altijd met haar en grova en gromoe te blijven wonen.

Over de komst van haar vader sprak zij slechts ééns, en dat was toen ze met een verschrikt gezicht tegen haar grootmoeder had gezegd: „Gromoe, als vader om me komt, dan zult u hem me toch niet mee laten nemen?” En gromoe had haar gerustgesteld met een beslist: „Tob daar niet over, kindje, je vader zal niet verlangen je weer terug te hebben, en ik kan je verzekeren, dat hij 't niet zal durven wagen hier te komen en zich aan mij te vertonen; wees jij maar niet bang, hoor, gromoe zal op je passen.”

Truusje probeerde dus haar angst van zich af te zetten, en toen de jaren voorbijgingen en er van geen van beide harer ouders ooit iets werd gehoord, werd haar angst minder, hoewel ze nooit aan haar vader kon denken, zonder een rilling van angst, dat hij haar op een keer nog eens weg zou komen halen. Vier jaren waren vreedzaam voorbijgegaan en Truusje was ruim tien jaar oud, toen dé voígenadé óriér van Elsje aan haar ouders kwam.

Truusje zou nooit, al werd ze ook nog zo oud, de morgen vergeten, waarop de brief hen bereikte. Het was een natte, sombere Novembermorgen, en ze had een poosje wakker gelegen, luisterend naar het gekletter van de regen tegen haar raam. Ze had als gewoonlijk haar grootvader naar beneden horen gaan en de voordeur openen en de kachel aanmaken en ze hoorde hem de ketel vullen en opzetten. Daarna ging hij naar buiten om het kippenhok open te zetten en de kippen hun ontbijt te geven. Ze hoorde gromoe naar beneden gaan, en een ogenblik later hoorde ze zware voetstappen door het natte tuinpad plassen, en even daarna weer terug gaan.

Truusje stond op en kleepte zich aan, en ging naar beneden. Terwijl ze zich aankleedde had ze gezongen, en had dus niets gehoord van ongewone geluiden of bewegingen beneden. Maar de trap afgaande, merkte ze op, dat het huis ongewoon stil leek. Gewoonlijk was haar grootvader om deze tijd in het bijkeukentje bezig om schoenen te poetsen, messen te slijpen of

een dergelijk karweitje, terwijl gromoe heen- en weer dribbelde om voor het ontbijt te zorgen, en heel hard praatte, opdat grova haar in 't bijkeukentje zou kunnen verstaan. Maar vandaag was er een vreemde, heel merkbare stilte alleen verbroken door het zingen van de ketel, en het plassen van de regen buiten, en een wonderlijk geluid, dat Truusje niet kon thuis brengen, alleen dacht ze, dat het klonk alsof iemand pijn had.

Toen ze onder aan de trap stond, wist ze, dat ze gelijk had, en ze bleef staan en keek rond met bonzend hart, zich afvragende met grote angst, wat er kon gebeurd zijn. Haar grootvader zat op zijn gewone plaats aan het hoofdeinde van de tafel, hij hield een brief in zijn hand, terwijl haar grootmoeder naast hem stond, met haar hand zwaar leunend op zijn schouder, en de gezichten van allebei waren bleek en stonden zielsbedroefd. Bij 't zien van hen sprongen Truusje de tranen in de ogen. Ze spraken geen van beide, maar af en toe steunde de oude man met dat vreemde geluid, dat Truusje had gehoord, en het klonk als de kreet van een gewond dier. Toen ze het weer hoorde, en wist vanwaar het kwam, vloog Truusje dodelijk verschrikt naar hem toe.

„O, grova, wat is er?“ riep zij uit. „Wie heeft hem pijn gedaan?“ vroeg ze half buiten zichzelf, zich naar haar grootmoeder kerende. „Wie heeft grova iets gedaan — en u?“ voegde zij er bij, toen zij gromoe in 't gezicht keek. Truida Dalm's hand gleed van de schouder van haar man op die van Truusje neer, en kroop liefkozend om de hals van 't kleine meisje, terwijl haar grootvader zijn arm om haar heensloeg om haar dichtertot zich te trekken.

„'t Is je moeder, kind,“ bracht Truida uit, de woorden schenen zich op de een of andere manier uit haar keel te wringen. „Ze is dood! Ons enig kind, voor altijd van ons heengegaan, zonder te weten hoe lief we haar hadden en hoe volkomen we haar vergiffenis schonken, en hoe we dag en nacht gesnakt hebben om haar terug te zien — en nu, zal ik haar nooit, nooit meer zien!“ en toen werd het Truida te machtig en neerknielende naast haar man en haar kleinkind, legde ze haar hoofd op de tafel en schreide hartbrekend.

Bij het zien van hun verdriet, stroomden ook Truusje's tranen langs haar wan-

gen. „Moeder, moeder dood?“ bracht ze uit. „Grova, moeder is toch niet heus dood, is 't wel? Zal ik haar nooit terugzien,“ ging ze voort, terwijl de waarheid langzamerhand tot haar doordrong — „zal ze nooit hier bij ons komen wonen en alles hier zien? Haar gezichtje was nu heel bleek en haar lippen beefden, nu ze haar verlies besepte.

Haar grootvader schudde zijn hoofd. „Ze zal hier nooit bij ons komen, neen, nooit, nooit meer,“ hij zuchtte diep. „Maar 't kan zijn,“ voegde hij er met moeite sprekend, bij, „'t kan zijn, dat zij nu alles beter ziet en weet dan zij al deze jaren heeft gedaan — en gelukkiger is.“

„Waarom heeft ze niet geschreven en ons verteld waar zij was?“ klaagde Truida wanhopig. „Ik zou haar dadelijk geschreven en haar gezegd hebben, dat we alles hadden vergeven.“

„Arme meid,“ zei Jan Dalm zacht, „ik denk, dat ze daar haar redenen voor had; in haar brief kun je dat genoeg tussen de regels door lezen. Lees de brief nog's, moeder, lees hem het kind voor — ik kan het niet.“ Truida nam de brief op, maar 't duurde enige tijd, eer zij zich voldoende kon beheersen om te beginnen.

De brief luidde als volgt: —

(Wordt vervolgd)

EEN EN ANDER UIT HET LEVEN VAN MAARTEN LUTHER

(Vervolg)

In deze theses veroordeelde Luther in de sterkste termen de misleidende woorden van den verkoper der aflaten. Hij ontkende niet, dat de Paus vergeving van zonden kon geven, wat een verklaring was van Gods vergiffenis, maar hij voegde er met nadruk bij, dat de ware schat der Kerk het Heilig Evangelie van de heerlijkheid en genade Gods was. Hoewel er in de theses geen ontkenning voorkwam van het gezag van den Paus, was het niet moeilijk om tussen de regels door te lezen, dat de schrijver verbaasd en bedroefd was over het gedrag van het hoofd van de Kerk. Hij zeide, dat het schaamteloos aanpreken van aflaten het moeilijk maakte om de waarheid en de eer van den Paus te verdedigen, indien zulke dingen in zijn naam werden gedaan.

De theses van Luther werden door de

ganse Christen-wereld besproken. Van de meest onverwachte zijden werden zij toegejuicht. De Keizer Maximiliaan las ze en sprak er zijn goedkeuring over uit en zelfs Paus Leo zeide, met echt Mediciese verdraagzaamheid, dat Broeder Maarten een geniaal man was.

Maar er werden ook pogingen aangewend om hem het zwijgen op te leggen. Hij werd ontboden om kardinaal Cafetan te Augsburg te ontmoeten, en een herroeping van de theses werd van hem gevraagd. Toen hij weigerde werden minder strenge maatregelen toegepast. Charles van Miltin werd door den Paus naar Duitsland gezonden om Luther te overtuigen, dat de praktijken van Tetzal werden afgekeurd door den Paus, die niets liever verlangde dan de Kerk te hervormen. Tetzal verviel in ongenade; daarop stemde Luther er in toe om een onderdanige brief aan den Paus te schrijven.

Maar Luther's aanvallen op de misbruiken der kerk eindigden niet. Hij gaf zijn bekend geschrift uit: „oproep aan zijn keizerlijke majesteit en de Christelijke edelen der Duitse natie aangaande de hervorming van het Christendom.” In deze oproep trachtte hij de Christenen het besef bij te brengen, dat leken, evengoed als priesters, al de voorrechten en verantwoordelijkheden van Christenen hadden. Hij sprak met groter gestrengheid dan voorheen over den Paus, die zich de afgezant van Christus noemde, maar inplaats van zijn Meester te volgen in nederigheid, zich met een pracht en praal omringde, welke die van Keizers en Koningen evenaarde. Hij eindigde met de Duitsers aan te raden de gezanten van den Paus uit Duitsland te verdrijven, daar anders het gevaar bestond, dat paapse tyrannie daar zou doen, wat die reeds in Italië had gedaan.

Een ander boek van Luther's hand volgde over *De Babyloniese Gevangenschap der Kerk*. In dit boek treedt hij op tegen de tyrannie door het Pausdom uitgeoefend over het menselijk geweten. Christen-mensen, zo zeide hij, waren gevangen naar Babylon gevoerd en beroofd van hetgeen hun volgens hun doop behoorde.

Rome besloot een bul van ex-communicatie uit te vaardigen tegen den duitse ketter. Dit werd opgedragen aan Johannes Eck, den rector van de Universiteit van Ingoldstadt, maar de bul, waarvoor eenmaal een ieder van de hoogste tot de laag-

ste beefde, had zijn macht verloren. Hij werd met spot ontvangen en tenslotte in 't publiek door Luther zelf verbrand.

Luther voor de Rijksdag te Worms

De jonge Keizer Karel I was bekommerd over de godsdienstige geschillen, die in Duitsland waren ontstaan. De Paus verlangde, dat hij zijn macht zou gebruiken, en als een trouw zoon der kerk den kettersen monnik het zwijgen opleggen. Maar Luther had het hart van het duitse volk gewonnen, en werd beschermd door zijn vorst, den Keurvorst van Saksen; en Karel was niet gezind om het aantal zijner vijanden te vermeerderen. Eindelijk kwam men overeen, dat Luther bevel zou krijgen om te verschijnen voor de keizerlijke Rijksdag, die te Worms gehouden zou worden.

Hij ontving het bevel met kalme moed. Hij nam opgewekt afscheid van zijn vrienden, en vermaande hen om standvastig te blijven in de waarheid, waarin hij hen had onderwezen, in geval hij niet zou terugkeren. Melanchton wenste hem te vergezellen, maar hij wilde het niet toestaan, daar hij op hem hoopte om zijn werk voort te zetten, indien men hem zou doen omkomen. Bij zijn doortocht der duitse steden, verdrongen de menschen zich om den moedigen monnik te zien, die Rome durfde weerstaan. In Erfurt, waar hij vroeger als monnik gewoond had, predikte hij op eenvoudige, ernstige wijze voor de mensen, zonder van zichzelf en het gevaar, waarin hij verkeerde, te spreken. Toen hij zijn bestemming naderde, kreeg hij vele vriendschappelijke wenken, dat met het beloofde vrijgeleide geen rekening gehouden zou worden, en dat het twijfelachtig was of men hem voor de Rijksdag zou laten verschijnen. Hij reed Worms in een open wagen binnen en hij was gekleed in zijn monnikspij. Hij was vergezeld van den keizerlijken heraut, en een aantal vrienden, die naast hem reden, om hem hun sympathie te tonen, en indien nodig hem hun bescherming te verlenen. Hij stapte af aan het huis van de Ridders van St. Johannes, waar logies voor hem besproken was. Zijn aankomst veroorzaakte een grote opwinding in Worms. De roomse partij was niets gesticht over zijn verschijning; zij hadden gehoopt, dat hij uit vrees zou wegblijven, en dat de Rijksdag hem in zijn afwezigheid veroordelen zou. Zijn

vrienden, hoewel verblijd over zijn moed, beefden voor zijn veiligheid. Hij bracht de morgen van de dag, waarop hij voor de Rijksdag moest verschijnen, door, aan de legerstede van een zieken vriend, aan wien hij het Heilig Avondmaal bediende. Toen het bestemde uur naderde, ging hij naar het Bisschoppelijk Paleis, maar het gedrang in de straten was zo groot, dat hij genoodzaakt was door een tuin te gaan om de deur te bereiken. Hij moest enige tijd wachten, daar men in de Rijksdag andere zaken behandelde. Gedurende deze wachttijd, legde — volgens een oude overlevering — een der destijds meest beroemde kapiteins, zijn hand op Luther's schouder, en zeide: „Arme monnik! Ge gaat heden een gevaarlijker gang maken, dan ik of eenig ander kapitein dit ooit deed. Maar als uw zaak recht is, en gij zijt er zeker van, ga dan in Gods naam, en heb goede moed. God zal u niet verlaten.”

Andere troostwoorden werden hem toegeluisd door de ruwe krijgsknechten, in wier midden hij stond, want zij hadden medelijden met de eenzaamheid van zijn toestand. Om zes uur werd hij in de tegenwoordigheid der hoge vergadering toegelaten. Johannes Eck, als de woordvoerder van de Rijksdag, vroeg hem of zekere boeken, waarvan de titels hem werden voorgelezen, door hem geschreven waren, en of hij bereid was te herroepen, wat hij geschreven had. Luther antwoordde op de eerste vraag met een eenvoudige bevestiging; hij vroeg eenige tijd om zijn antwoord voor te bereiden op de tweede vraag.

Toen de afgesproken tijd verlopen was, werd Luther wederom in tegenwoordigheid van de Rijksdag gebracht, en verzocht zijn antwoord te geven. Hij weigerde toen kalm maar beslist, iets te herroepen, wat hij geschreven had, met de gedenkwaardige woorden, waarmede wij deze korte levensbeschrijving zijn begonnen.

(Slot volgt)

WAAROM LEEUWEN BRULLEN

Jullie hebt in de een of andere dieren-tuin zeker wel eens een leeuw hooren brullen. Nu, dan weet je welk een doordringend geluid dat is, en dat het eenigszins lijkt op 't razen van een geweldige windvlaag. Ik was eens in 't leeuwenhuis van een dieren-

tuin, toen zes leeuwen tegelijk brulden, en 't was zo'n ontzettend leven, dat horen en zien je verging — alsof 't gebouw instortte.

Maar ja, dat leeuwen brullen weten we allemaal, maar weet je waarom ze brullen? Om hier achter te komen, moeten we naar de wildernis gaan, waar de leeuwen thuis horen, en ze gadeslaan als ze op jacht zijn. Een leeuw jaagt op tweeërlei manieren. Eerst loert hij rond en zoekt naar een prooi, precies zooals je de huiskat kunt zien doen, als ze in de wei op jacht is naar een veldmuis. Maar als de leeuw er op die manier niet in slaagt iets te vinden, kruipt hij geruisloos naar een kleine hoogte, of de rand van een rots, en dan laat hij plotse-ling een luid gebrul horen. Nu, als je in de buurt van die leeuw was, als dat ontzettende gebrul de stilte van de wildernis verbrak, dan zou je schrikken, denk je ook niet? Heel waarschijnlijk zou je opspringen en snelle bewegingen met je armen of benen maken. Nu, dat is precies wat de meesten der kleinere weerloze dieren doen. De leeuw ziet vast een van hen of hoort een tak kraken of bladeren ritselen. Dan werpt hij zich op zijn prooi.

Natuurlijk brult de leeuw ook nog wel bij andere gelegenheden. Ze brullen als ze vechten of als ze boos zijn en soms brullen ze, nou ja, omdat ze zin hebben om eens te brullen. Maar het meeste leeuwengebrul, dat je zoudt horen als je in de wildernis vertoefde, waar de leeuw thuishoort, zou het gebrul zijn, dat leeuwen doen horen om hun prooi aan 't schrikken te maken.

EEN KIND, DAT ANTWOORDDE OP EEN ROEPSTEM

Op zekere dag speelde Lousje met een paar vriendinnetjes in de tuin, toen moeder haar riep om binnen te komen. Lousje had zo'n pret dat zij niet dadelijk ging. Dus riep moeder haar nog eens. Toen haastte Lousje zich in huis. Ze vond oom Jan en tante Nel in de huiskamer. Zij reden door de stad en kwamen aan om even een praatje te maken en een jumper te brengen, die tante Nel voor Lousje had gebreid. Lousje hield erg veel van oom Jan en tante Nel, en 't zou haar erg gespeten hebben als zij ze niet gezien had, want zoo heel dikwijls konden zij niet komen.

Toen ze vertrokken waren, zei Lousje tegen haar moeder: „Wat zou ik een spijt hebben gehad als ik niet binnen was ge-

komen, toen u me riep, want dan zou ik oom en tante niet gezien hebben."

"Ja, dat zou echt jammer zijn geweest," zei moeder. "Ik weet een verhaal over een kleinen jongen, die ook heel dankbaar was, omdat hij gehoor gaf aan een roepstem."

"Wie was dat?" vroeg Lousje.

"Hij heette Samuel," antwoordde moeder. "Hij woonde heel lang geleden, ver weg in het land Kanaän."

"Toe, vertelt u me van hem," vroeg Lousje.

"Eer Samuel geboren werd," begon moeder, "bad zijn moeder vurig tot God of Hij haar een zoon wilde schenken. Zij beloofde, dat als God haar gebed verhoorde, zij haar zoon aan Zijn dienst zou geven."

"Na eenige tijd werd Hanna's gebed verhoord. God zond haar een lief, klein jongentje. Zij noemde hem „Samuël", wat betekent, van God gebeden. Hanna vergat haar belofte aan God niet. Toen Samuël oud genoeg was, nam zij hem mee naar de tempel, en vroeg aan Eli, den priester, of hij haar kind in Gods dienst wilde opvoeden."

"Eli zeide, dat hij dat wilde doen en dus bleef Samuël bij Eli. Toen hij ouder werd, hielp hij Eli steeds meer in de tempel. Soms zorgde hij voor de lampen, of opende de deuren en op allerlei andere manieren hielp hij Eli, die nu oud begon te worden."

"Hanna dacht dikwijls aan haar jongen, hoewel hij nu zo ver van haar af was. Ieder jaar ging zij naar de tempel om hem op te zoeken en zij bracht altijd als een geschenk voor Samuël, een kleedingstuk mee, dat ze zelf voor hem gemaakt had."

"Net als tante, die mooie jumper voor mij meebracht," zei Lousje.

"Ja," stemde moeder toe, "Hanna's geschenk en dat van tante Nel, waren beide liefdegaven."

"Toe, vertelt u verder van Samuël," vroeg Lousje.

Dus ging moeder voort: "Samuël had God lief en bad zo dikwijls, dat hij wel eens, de biddende Samuël wordt genoemd. Er is een prachtig schilderij, door Sir Joshua Reynolds geschilderd, die het kind Samuël biddend voorstelt."

"Wat zou ik die schilderij graag eens zien," zei Lousje.

"Er zijn allerlei goede en niet dure afdrucken van deze schilderij. Ik zal zien,

dat ik er een voor je krijg," zei moeder.

"O, wat heerlijk!" riep Lousje uit. "Maar wat gebeurde er verder met Samuël?"

"Omdat Samuël God lief had en zo dikwijls tot Hem bad, koos God de jongen uit om een belangrijke boodschap aan Eli over te brengen. Op zekere nacht toen hij sliep werd hij wakker door een stem, die zijn naam riep. Het was Gods stem, maar Samuël wist dit niet. Hij dacht, dat het Eli was, die hem nodig had. Hij liep dus naar Eli, en vroeg hem, wat hij hebben wilde."

"Maar Eli zeide, dat hij weer moest gaan slapen, want dat hij hem niet geroepen had."

Even later hoorde Samuël de stem weer, en weder liep hij naar Eli, en vroeg hem, wat hij hebben wilde.

"Wederom zei Eli tegen Samuël, dat hij moest gaan slapen, want, dat hij hem niet geroepen had. Een derde maal hoorde Samuël de stem en ging hij naar Eli. Ditmaal zeide Eli tot Samuël, dat het zeker Gods stem was, die hem geroepen had en dat als hij ze weder hoorde, hij antwoorden moest: „Spreek Heer, want Uw dienstknecht hoort."

"Dus ging Samuël weder nederliggen, maar hij sliep niet. Hij bleef luisteren, of hij Gods stem nog eens zou horen. Even later hoorde hij ze weder roepen: „Samuël, Samuël!" Dus antwoordde Samuël, zoals Eli hem gezegd had om te doen: „Spreek Heer, want Uw dienstknecht hoort."

Toen ontving Samuël de boodschap, die God hem wenste te geven, omdat hij gehoor had gegeven aan Gods roepstem."

"En wat gebeurde er verder met Samuël?" vroeg Lousje.

"Na die nacht sprak God dikwijls tot Samuël en gaf hem boodschappen voor het volk van Israël," antwoordde moeder. "Dus werd hij mettertijd bekend als een profeet, en iedereen luisterde naar wat hij zeide. Later werd Samuël richter over Israël, want in die tijd hadden zij geen koningen of presidenten, maar werden geregeerd door richters."

"Samuël was een wijs en goed regeerder, omdat hij dikwijls tot God bad, hem te willen helpen, zoals hij altijd gebeden had, toen hij nog een kleine jongen was."

OM TE ONTHOUDEN

Wij zijn gewend onze ondeugden
Achter fraaie voorwendsels te verbergen.

„Ja,” zei Truida, „dat zal dunkt me 't beste zijn. Maar nu moet ik voortmaken, anders ben ik niet klaar als je met 't kind komt. Als ik tijd had gehad, zou ik 't kleine kamertje een nieuw behangetje gegeven hebben.”

„Kleine kamertje! — ga-ga-je haar-Elsje's kamertje geven?”

„Ja,” zei Truida kortaf. „Het kind moet natuurlijk een kamertje hebben en er is geen ander!” ze antwoordde kortaf, omdat 't haar pijn deed om te zeggen, wat ze moest, en ze wist, dat het Jan nog meer pijn zou doen om het te horen. In Elsje's kleine kamertje had hij nooit een voet gezet, sinds zij van hen was weggelopen, en zij was er alleen maar af en toe binnen gegaan, om het een beurtje te geven.

Ze verschikte nu de meubels in het kamertje wat, terwijl ze bij zichzelf sprak: „Zó ziet 't er heel anders uit en zal 't hem niet zo erg aan vroeger doen denken.” Toen ze met 't kamertje klaar was, gaf Truida de trap nog een beurt, zorgde voor het eten en maakte de nette keuken nog netter. Met die grote blijdschap in haar hart ging het werk als van zelf en nadat ze gegeten hadden en om twee uur alles aan kant was, ging zij zich boven opknappen. Jan was weer naar de tuin gegaan, maar toen ze even boven was, hoorde zij hem roepen.

„O, wat is 't vader? Ik ben boven.”

„Ik heb een rozestruikje in een pot gezet, ik-ik dacht,” ging hij verlegen voort, „dat 't kind dat wel graag in haar kamertje zou hebben.”

Truida kreeg tranen in haar ogen. „Die lieve, oude ziel,” zei ze zacht bij zichzelf, „wat denkt hij toch altijd aan alles!” „Zet 't maar in de vensterbank, wil je? Ik ben mij aan 't verkleeden en kan 't niet aannemen.” Ze dacht bij zichzelf: „Zodoende komt hij als vanzelf weer in 't kamertje!” Maar haar kleine list gelukte niet. Jan zette het bloempotje boven aan de trap en riep: „Ik kom mij zoo dadelijk ook opknappen en ga dan zo langzamerhand naar de tram.”

Toen de trein van half vier het station te Utrecht binnestoomde stond Jan Dalm op 't perron. De wagens gingen open en de reizigers stroomden er uit, het perron liep leeg, maar nergens zag Jan een spoor van zijn kleindochtertje. Hij wilde zich juist teleurgesteld afkeren, toen hij in de verte een conducteur zag aankomen, die

een kleine meid bij de hand hield. Jan snelde er op af, zijn hart bonsde, een voor-gevoel zeide hem, dat het de kleine Truusje was.

„Is dat Truusje Bolk?” riep Jan al uit de verte, hoewel hij zijn stem bijna niet meester was, en liep zo vlug hij kon den conducteur tegemoet.

„Ja, zo heet deze kleine meid,” zei de conducteur, „kijk maar, zij heeft een kaartje om haar hals met haar naam en adres. Haar moeder heeft haar te Amsterdam aan mij toevertrouwd en zeide, dat haar grootvader, Jan Dalm haar te Utrecht zou afhalen. Dat bent u dan zeker?”

„Ja,” zei Jan, die van aandoening bijna niet kon spreken en bij Truusje was neergehurkt.

„Ga je met grootvader mee, liefje?” vroeg hij.

Truusje keek angstig van den conducteur naar haar grootvader, ze was op 't punt van te gaan schreien en zei met bevende lipjes: „Ik wil naar moesje.”

„Kom, kom, nu niet weer gaan huilen,” zei de conducteur, „flinke meid zijn! Kom, geef grootvader een handje en ga zoet met hem mee. En ik moet heus weg, de trein gaat zo dadelijk verder.”

„Kom, ga maar met grootvader mee,” zei Jan nu overredend en nam het handje dat de conducteur had losgelaten, beschermend vast. „Ga met me mee, liefje en ik zal voor je zorgen tot moesje komt. Thuis wacht grootmoeder op ons met lekkere thee en boterhammen en er zijn bloemen en een poesje en op je kamertje staat een rozestruikje, wil je niet meegaan om dat allemaal te zien?”

„Zal ik rozen hebben?” vroeg Truusje verrukt, met schitterende ogen.

„Ja, 't zou me niet verbazen als er al een uit was. Laten we gauw naar huis gaan om te kijken.” Truusje liet haar kleine hand nu vol vertrouwen in de grote hand van haar grootvader rusten en nadat Jan den conducteur voor zijn goede zorgen had bedankt, haastte hij zich met het kind in de richting van de uitgang. Ineens bedacht Jan zich wat. „Waar is je koffertje?” vroeg hij.

„Heb ik niet,” zei Truusje. „Ik heb alleen maar dit pakje, daar zit mijn oude jurk in en mijn boezelaar, dat is alles.”

(Wordt vervolgd)

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN OOST-INDISCHE KERS

Het huis van de burens zag er erg verlaten uit. Rie keek er naar door haar raam. De Van Dalen's, Tom en Suus, waren met hun ouders voor een paar maanden van huis. Rie zou haar speelmakkertjes erg missen.

Moeder zag Rie naar de overkant kijken en zeide: „Heb je zin mij wat in de tuin te helpen?”

Rie glimlachte tegen moeder en zei: „Graag, moeder.”

„Laten we de viooltjes uitplanten,” zei moeder.

Ze gingen in de tuin. Moeder wees aan Rie, hoe ze de plantjes in de zachte aarde moest zetten en ieder plantje wat water geven. Dan moest de aarde voorzichtig rondom de plantjes aangedrukt worden.

„'t Is 'n vuile-handen-werkje,” lachte moeder. „Ik wou, dat ik een klein meisje wist, die ze allemaal voor mij doen wou.”

„Ik weet een klein meisje, die het wil,” zei Rie.

Moeder ging in huis en Rie pootte de plantjes, precies zoals Moeder het haar geweest had, er op lettende om ze niet te dicht op elkaar te zetten.

Terwijl ze druk aan 't werk was, hoorde ze hoe meneer Silk, naast hen, met zijn maaimachine bezig was. Toen hij vlak bij de heg was, keek ze op en wuifde, en meneer Silk kwam even op de heg leunen.

„Plant ik de viooltjes niet mooi?” vroeg Rie.

„Dat doe je zeker,” zei meneer Silk. „Jij en ik hebben 't maar druk vanmorgen. Ik heb wat voor je in mijn zak.” Meneer Silk haalde een enveloppe tevoorschijn.

„Wat zit er in?” vroeg Rie.

„Dat is een verrassing,” zei meneer Silk. „Plant dit zaad bij het keukenraam, en kijk wat er gebeurt. Ik beloof, dat als je er goed voor zorgt, je over een paar maanden een massa bloemen zult hebben.”

„Een paar maanden —” begon Rie. Dat leek een lange tijd. Maar toen klaarde haar gezichtje op; „o, dan zijn Tom en Suus weer thuis,” zei ze.

„Twee maanden zijn niet lang als je groeiende plantjes gadeslaat,” zeide meneer Silk. „Als de Van Dalentjes thuis komen, zul je iets heel moois hebben om ze te laten zien.”

„Dank u wel, meneer Silk,” zei Rie. Toen bedacht ze zich ineens wat. „O, meneer Silk, vindt u 't goed, als ik een beetje van 't zaad bij 't priëel van de Van Dalen's plant, als een verrassing voor Tom en Suus?”

„Dat is een heel leuk plan,” zei meneer Silk.

Rie vertelde haar moeder van het verrassings-zaad. Vader en moeder hadden er veel belangstelling voor. Toen het zaad in de aarde was, ging Rie iederen dag met haar ouders kijken of het zaad al op kwam. 't Duurde niet lang of er kwamen ronde blaadjes tevoorschijn, die klimmen wilden. Vader spande draden van de grond tot boven aan het keukenraam, en toen Rie hem vertelde, dat zij bij het priëel van de Van Dalen's ook wat gezaaid had, spande vader daar ook draden tot aan het dak toe.

Iedere dag zag Rie hoe de groene blaadjes om het keukenraam opklommen. Meneer Silk kwam eens kijken, hoe het zaad was opgekomen.

„Kijk eens,” zei meneer Silk.

„O, 't zijn knopjes en er schijnt geel en oranje door”.

„Zoo is 't,” zei meneer Silk, „over een paar dagen zul je eens wat zien!”

Iedere morgen was Rie's eerste gang naar haar klimplant. En wat was ze blij, toen de knoppen uitkwamen en het hele stuk muur met bloemen was overdekt, van licht geel tot diep oranje gekleurd.

„Oost-indische kers,” zei vader.

De volgende dag waren er nog meer bloemen uit. Toen Rie naar de tuin der Van Dalen's ging, was ook daar het priëel met bloemen bedekt.

„Ik hoop nu maar, dat Tom en Suus gauw thuiskomen om ze te zien,” zei Rie. En zie, diezelfde dag kwamen de Van Dalen's terug. Tom en Suus liepen al gauw de tuin in. Wat waren zij verbaasd en verrukt toen ze het priëel zagen. Daar zagen zij over de heg Rie in haar tuin lopen.

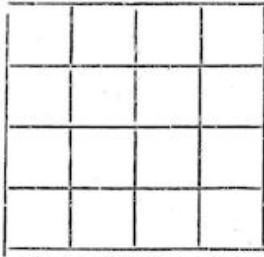
„Dag Rie, dag Rie! Daar zijn we weer! En er heeft iemand een verrassing geplant!”

Wat keek Rie gelukkig! Ze was zóó blij, dat ze haar speelkameraadjes terug had.

„Moeder zegt, dat een goede, lieve fee het deed, zei Bob, „maar vader zegt, dat een goed, lief buurmeisje het vast deed.”

IN- EN UITSPANNING

No. 22. Kwadraatraadsel

Vul nevenstaand kwadraat zó in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen, dezelfde zijn. 1 zwarte vloei-

stof; 2. bewoner van een land in Europa; 3. Meisjesnaam; 4. gaan we langs naar boven.

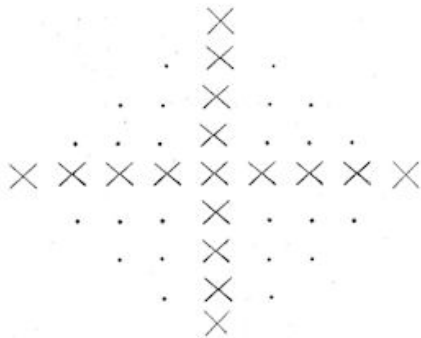
No. 23. Welk spreekwoord?

Welk spreekwoord krijg je als je uit ieder der onderstaande woorden, drie op eenvolgende letters neemt en die naast elkaar zet? Vermenging, bemoeiding, metgezel, eensgezind, slaperig, vriendschap, kippehok, vriendendienst, boenwas, kikkersloot, vermaken, merkteken.

No. 24. Welk plaats?

Welke plaats krijg je als je naast elkaar zet een bruin knaagdier en een deel van een stad?

No. 25. Kruisraadsel.

Vul vorenstaand figuur zo in dat op de kruisjesrijen de naam komt van een plaats in N. H. 1. medeklinker; 2. zwemt in 't water; 3. hondennaam; 4. geleide voor schepen in oorlogstijd; 5. de bedoelde plaats; 6. plaats in Z. H.; 7. plaats in Z. H.; 8. dient om iets in te bewaren; 9. medeklinker.

No. 26. Welk woord?

Een woord bestaat uit 12 letters.

3. 7. 1. 2. is een zuivelproduct.

11, 12. 4, 9, dient tot steun of tot wapen.

6. 5. 10. 8. is een vrucht.

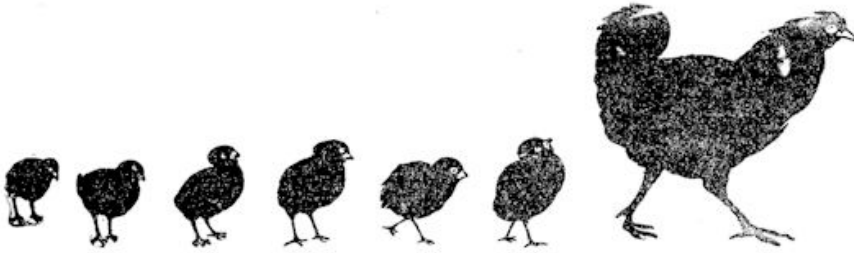
No. 27. Ladderraadsel

X Vul nevenstaand figuur zó in,
 X dat op de kruisjesrijen iets
 X komt te staan, dat vele ver-
 X eenigingen enz. jaarlijks doen
 X verschijnen. 1. jongensnaam;
 X 2. hebben de schepen; 3. jon-
 X gensnaam; 4. meisjesnaam;
 X 5. hebben de vogels; 6. naam
 X van een profeet; 7. komt op
 X metalen, die niet gebruikt
 X worden; 8. stad uit het O.
 T. die vernietigd werd; 9. jaargetijde;
 10 bloem; 11 vis.

No. 28. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters:

s. e. e. l. o. z. g. p. t.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

„Mijn liefste vader en moeder,
 „Deze is om u te vertellen, dat ik heel ziek ben, stervende. De dokter zegt, dat als ik het iemand wil laten weten, ik het dadelijk moet doen. U zijt de enigen, die om mij geven, en ik schrijf om voor altijd afscheid van u te nemen. Ik heb altijd gehoopt, dat ik u te eniger tijd zou terug zien en mijn dierbaar thuis, en mijn liefste, liefste kind. Ik ben er zeker van, dat u mij het kwaad wilt vergeven, dat ik deed, en mijn wrede gedrag. Ik zou niet gelukkig kunnen sterven als ik daar niet zeker van was; maar, lieve vader en moeder, ik ken uw liefdevolle harten. Geen woorden kunnen zeggen, hoe ik al deze jaren om mijn Truusje getreurd en naar haar verlangd heb — mijn eigen kleine lieveling! Eerst dacht ik, dat ik van verlangen naar haar zou sterven, maar ik wist, dat ze bij u veilig geborgen en gelukkig was — dat was mijn enige troost — en ik zou geen kleren en geen eten voor haar gehad hebben. Ik had plan u te schrijven, zodra Henk in zijn nieuwe betrekking was, maar hij werd bijna onmiddellijk weer ontslagen en sedert waren wij altijd zwervende en hadden geen vast thuis. Het is een wanhopig leven geweest, en ik heb God dikwijls gedankt, dat het mijn lieveling bespaard was. Laat ze mij niet vergeten, lieve vader en moeder, en laat haar nooit van u weggaan. Zij behoort u — ik geef haar aan u en ik dank u met heel mijn hart voor alles wat u voor haar hebt gedaan. Dag, lieve, vader en moeder, ik kan mijzelf nooit vergeven voor al het verdriet, dat ik u heb aangedaan, maar ik weet dat

u mij vergeven wilt en geloven, dat ik u aldoor heb liefgehad. De vrouw hier is goed voor mij, en ze heeft mij beloofd, dat ze deze brief bewaren zal en u zenden, als ik heengegaan zal zijn.

Uw liefhebbende dochter
 „Elsje”

De brief, die in een enveloppe zat en door Elsje zelf geadresseerd was, kwam in een grotere enveloppe, waarin behalve Elsje's brief nog een stukje papier zat, waarop met een goede, flinke hand geschreven was: „Uw arme dochter stierf vanmorgen. Achtend M. Smit”.

De brief droeg het postmerk Amsterdam, maar geen nader adres.

„We weten niet eens precies waar zij stierf”, snikte Jan, „zodat ik er kon heengaan en haar thuis brengen en hier begraven kon.”

„En al wist je het, zou hij je misschien niet eens toestaan, om haar hier te laten begraven”, zei Truida vol bitterheid. Zij kon het niet eens over zich verkrijgen om de naam van haar schoonzoon te noemen. En toen barstte zij opnieuw in tranen uit.

HOOFDSTUK VI

Een onverwachte gebeurtenis

Na die eerste uitbarsting van smart, sprak Jan niet veel over zijn verdriet, maar het was daarom niet minder diep. Ja, de wond was zó diep en wreed, dat het bijna meer was dan hij kon dragen. De gedachte aan zijn overleden dochter verliet hem nooit bij dag noch bij nacht. Hij tobde er over, dat hij haar niet dadelijk vergeven

had toen zij van huis was weggelopen. En boven alles werd hij vervolgd door de gedachte aan haar eenzame dood, na haar zo ontzettend moeilijk leven. En al dat getob verouderde hem snel. Truusje was te jong om 't op te merken, maar ouderen zagen hoe gebukt hij begon te lopen, hoe grijs hij werd en hoe dof zijn helder blauwe ogen werden. Alle levenslust had hem verlaten, zelfs Truusje kon die niet meer wakker roepen.

Truida droeg haar verdriet op een andere manier, het vond tot op zekere hoogte afleiding in haar bezorgdheid over haar man. En wat Elsje betrof, ze had nu minder zorg over haar, dan toen ze leefde, en een ellendig bestaan had, met haar deugniet van een man. Het verdriet drukte ook zijn stempel op Truida, ze werd zachter en rustiger, ze scheen wat van haar krachten in te boeten en steunde steeds meer op haar kleindochtertje. En Truusje, flink en handig als ze was, nam langzamerhand de meeste bezigheden op haar jonge schouders.

Ze ging nog altijd 's morgens bij juffrouw Bartels les nemen en hoewel haar grootmoeder dikwijls zei, dat ze nu toch best met de andere kinderen naar school kon gaan, vroeg juffrouw Greta altijd weer om haar te mogen houden.

„Truusje kan mij betalen door later ons dienstmeisje te worden”, zei ze lachend, „als zij ten minste in betrekking wil gaan en u haar missen kunt, juffrouw Dalm.”

„Ik zal het te avond of te morgen wel moeten”, zei juffrouw Dalm met een zucht en een glimlach; „Truusje zal, als zij ouder wordt, haar eigen brood moeten verdienen en het is onze plicht te zorgen, dat zij er de bekwaamheid voor heeft.”

En zo werd het de droom van Truusje's leven, om juffrouw Greta's dienstmeisje te worden, en de eer en de vreugde te hebben, het huis even keurig te houden, als zij het altijd gezien had.

Het was wel een ongewone opvoeding, die het kind had gehad, maar de uitkomst was zeer zeker bevredigend. Ze kon uitstekend naaien, breien, stoppen en verstellen, lezen en schrijven zonder fouten, rekenen, een beetje koken en alle soorten huiswerk doen, terwijl zij een massa van bloemen en tuinwerk afwist. Behalve koken en het zwaardere werk zoals schrobben en schuren, dat Truida nog altijd zelf deed, nam Truusje haar alle huiswerk uit

de handen. Truusje zou wel graag het ruwere werk ook op zich genomen hebben, maar gromoe wilde dit niet toestaan. Toen Truusje echter ruim twaalf jaar was, werd die wens van haar onverwacht vervuld.

Op zekere kille herfstmorgen voelde juffrouw Dalm zich te ziek om op te staan. Ze was al een paar weken minder wel geweest, pijn in haar ledematen, zei ze, door het vochtige weer. Maar van wat rust nemen of in bed blijven, had ze niet willen horen. „Niks zo goed als aan 't werk blijven”, beweerde ze, „als je kou hebt gevat; als je stil gaat zitten, wordt je helemaal stijf.”

Maar op deze morgen was ze genoodzaakt toe te geven. „Ik geloof, dat ik een kou op mijn lever heb”, zei ze, „en ik voel me nergens toe in staat. Ik zal vandaag maar eens in bed blijven, dat zal 't beste zijn.” Jan ging op weg naar zijn werk bij den dokter aan en kwam wat vroeger thuis om te horen, wat hij gezegd had.

„'t Is geelzucht, zei hij”, vertelde Truusje, „en we moeten ons niet ongerust maken, als gromoe donkergeel gaat zien, zei hij.”

Grova keek bedenkelijk, hij wist dat geelzucht geen gekheid was voor een vrouw van Truida's leeftijd, en de volgende morgen bleef hij thuis, tot de dokter er geweest was om zelf met hem te spreken.

Gelukkig viel de uitspraak van den dokter mee, en hoewel juffrouw Dalm enige tijd in bed moest blijven, was er geen reden tot bezorgdheid, dat was een pak van hun hart.

Nu was Truusje in haar element. Ze veegde en stofte, schuurde en schrobde, verzorgde en bediende gromoe en deed voor grova alles wat ze maar bedenken kon. De hele dag waren haar bezige handen en voeten in de weer, en in haar blijdschap, dat ze haar gromoe beter en grova wat minder somber zag worden, dacht ze niet aan vermoeienis en deed vrolijk en dikwijls zingende alles wat er te doen was. Zo stonden de zaken op die Zaterdag toen helemaal onverwacht, voor hen allen, een grote verandering kwam.

Het was een prachtige herfstdag. In de tuin stonden de chrysanten op het uitkomen en Truusje hoopte, dat er de volgende morgen een paar uit zouden zijn, want de dokter had gezegd, dat gromoe, die al eens op had gezeten, Zondags een uurtje

beneden mocht komen.

Dat was heerlijk nieuws. Wat was Truusje die dag in de weer, om alles toch maar zo blinkend en helder te hebben, als gromoe het altijd gewend was. Tegen vier uur was alles klaar en ging Truusje naar boven, om te vragen, wat gromoe graag bij haar thee wilde hebben, terwijl Jan naar het dorp ging voor de boodschappen.

„Geef mij alleen maar een kopje thee en een beschuit”, was gromoe’s antwoord op Truusje’s vraag.

„En wilt u er niet een van de appeltaartjes bij, die juffrouw Bartels heeft gestuurd?”

„Nee, geef mij maar liever een beschuit, maar neem jij een paar taartjes, kind, je zult wel honger hebben, na al dat werken, dat je gedaan hebt.”

„Nu, daar heb ik best trek in”, zei Truusje, „een beetje honger heb ik wel.”

„Kookt het water al?” vroeg gromoe.

„Bijna”, zei Truusje. „Ik loop even naar de boerderij om wat melk, en als ik terugkom kookt het en zet ik dadelijk thee. Ik ben in 'n wip weerom. Dag gromoe!”

„Zet je hoed op en trek je mantel aan!” riep gromoe haar nog achterna. „'t Wordt al kil en je bent warm van 't werken.”

Wat was Truusje later op de dag blij, dat zij de raad harer grootmoeder had opgevolgd! Toen ze met de melk van de boerderij terugkwam, zag ze aan 't begin van hun laan, waar die op de straatweg uitkwam, een man staan, die, toen Truusje dichterbij kwam, zenuwachtig over zijn schouder, eerst rechts, toen links den weg afkeek.

Truusje was twaalf jaar oud en er aan gewend, dat er dikwijls landlopers in de buurt rondzwierven, ze was daar nooit bang voor, maar hoe 't kwam wist ze niet, maar deze man joeg haar angst aan.

Met luid kloppend hart, maar proberende er kalm en onbevreesd uit te zien, liep ze vlug voort. Zo gauw ze hem voorbij en hun laan in was, dacht ze, zou ze zo hard ze kon naar huis hollen en al morste ze dan wat melk, daar zou gromoe niet boos om zijn, als ze hoorde, hoe bang ze was geweest. Maar de man dacht er klaarblijkelijk niet aan, haar ongehinderd voorbij te laten gaan, want zodra Truusje dicht genoeg bij hem was, pakte hij haar stevig vast bij haar arm.

„Ik heb hier al een tijd op de uitkijk gestaan”, zei hij op ruwe toon. „En maak

geen kabaal”, want Truusje begon hard van „help! help!” te roepen, „of ik zal je een pak slaag geven, zoals je nog nooit hebt gehad. Versta je me?”

„Laat me los”, jammerde Truusje, „Gromoe wacht op me, ze is ziek.”

„Ik heb al heel wat langer gewacht dan je „gromoe”. Je grootvader is uit, hè?”

„Ja, naar 't dorp, maar hij kan ieder ogenblik terugkomen”, antwoordde Truusje, in de hoop, den man bang te maken. „O toe, laat me gaan, gromoe ligt op me te wachten.”

„Mijn 'n zorg!” zei de man. „Ligt ze in bed?”

„Ja”, snikte Truusje.

„Uitstekend. Komt je grootvader met de tram thuis?”

„Ik geloof 't van wel”, bracht Truusje uit. „Maar o, laat me toch gaan! Wat wilt u van me? Ik heb geen geld —”

„Geld verlang ik niet. Maar *jou*, *jou* zelf wil ik hebben, Truusje Lang.”

Truusje keek verbaasd op, zich afvragende hoe de man haar naam wist. Op eens kwam een vreselijk vermoeden bij haar op, dat haar half flauw van angst maakte, en een vrees voor ze wist bijna zelf niet wat.

„Waarom wilt u me hebben?” bracht ze met moeite uit.

„Omdat ik je eigen vader ben, en je me zes jaar lang ontstolen bent. 't Is toch heel gewoon, dat een man z'n eigen kind wil hebben om voor hem te zorgen.”

„Maar ik moet voor gromoe en grova zorgen”, zei Truusje, „ze zijn oud, en gromoe is ziek — en ze hebben al die tijd voor mij gezorgd, nu moet ik voor hen zorgen. 't Spijt me erg, maar ik kan niet voor u er bij ook zorgen.”

„Wel, wel!” mompelde de man. „Wat zijn we beleefd. Maar kunnen of niet kunnen — je móét. En nu vooruit, ik wil vanavond niet te laat met je thuiskomen.”

„O, neen, neen!” riep Truusje wanhopig uit, „neem me niet mee! ik kan niet weg van grova en gromoe! O, neem me niet mee!”

„Schei uit met dat gejangel”, zei haar vader ruw, „hoe eerder je leert, dat ik dat niet verdraag, des te beter. Er is niets aan te doen — je gaat mee! Volgens de wet behoor je mij en ik houd mij aan de wet. En nu, vooruit, dan kun je je spullen ophalen.”

De arme Truusje beefde zo, dat ze

haast niet lopen kon, maar ze deed haar best het bevel van haar vader op te volgen, half hopende, dat als ze maar eenmaal thuis en onder gromoe's bescherming was, alles nog wel terecht zou komen.

(Wordt vervolgd)

EEN EN ANDER UIT HET LEVEN VAN
MAARTEN LUTHER

(Vervolg en Slot)

Verschillende pogingen werden in het werk gesteld, door middel van gesprekken met allerlei vooraanstaande personen, om Luther over te halen, van de houding, die hij had aangenomen, af te zien; maar zij bleven vruchteloos. De Keizer was ontstemd over zijn woorden, toch weigerde hij beslist Luther naar de gevangenis te zenden, hoewel men van vele zijden daar sterk op aandrong. Een maand later verscheen een keizerlijk decreet tegen hem en al zijn aanhangers.

Luther verbrak de tovercirkel, die de almachtige namen van Paus en Keizer omgaf, door een hogere naam in de plaats te stellen. Het was zijn vaste, godsdienstige overtuiging, veel meer dan zijn minachting voor dwaling en dwaasheid, die hem in staat stelde, aan Rome het hoofd te bieden. Velen voor hem hadden gewezen op de dwalingen en misbruiken der Kerk van Rome. Er werd naar hen geluisterd met genoegen en met instemming maar dergelijke roepstemmen konden niet bewegen om de hoede te verlaten van een kerk, die met al haar fouten, toch de veiligste toevlucht scheen, die de aarde zondige mensen had aan te bieden. Luther slaagde waar anderen gefaald hadden, omdat hij er zich niet mee tevreden stelde het aardse heiligdom af te breken, maar door te wijzen op een ander en beter heiligdom, waar zondige mensen rust konden vinden in het blijmoedig vertrouwen op Gods liefde.

Luther op de Wartburg

Luther verliet Worms met het plan naar Wittenburg terug te keren, maar zijn vrienden wachtten tevergeefs op zijn komst. Zij vreesden, dat hij een slachtoffer was geworden van de haat zijner vijanden, en groot was hun verontwaardiging tegen zijn vermeende moordenaars. Maar hij was onder veilige en vriendelijke hoede. Zijn vriend, de keurvorst van

Saksen, die trotsch was op de moed, die hij tegenover de Rijksdag had betoond, liet hem vasthouden in een bos nabij Eisenach, en hij werd gebracht naar het oude kasteel van de Wartburg, dat de grote verzamelaarsplaats was geweest van de middeleeuwse minstrelles en het tehuis van Elisabeth van Hongarije. Hij werd daar op een vriendelijke en in geen enkel opzicht onteerende gevangenschap, vast gehouden.

Weldra begon hij zich weer aan de studie te wijden. Hij begon een briefwisseling met zijn vrienden, die zielsblij waren, dat hun „Elia” niet voor hen verloren was, zoals zij gevreesd hadden. Hij schreef veel, en zijn geschriften werden naar Wittenberg gezonden, waar ze gedrukt en in alle delen van Duitsland druk gelezen werden. Maar hij leed zeer onder de gedwongen scheiding van zijn gezin en zijn vrienden en zijn werk; en hij leed eveneens onder een aangeboren zwaarmoedigheid, die door slechte gezondheidstoestand verergerd werd.

Na een verblijf van ongeveer een jaar op de Wartburg, keerde Luther naar Wittenberg terug. Hij verliet zijn veilige verblijfplaats in het geheim en zonder toestemming van den keurvorst. Hij wist, dat hij persoonlijk gevaar liep, want hij was onder de ban van het keizerrijk, maar uit de brieven, die hij kreeg, had hij de overtuiging, dat zijn tegenwoordigheid te Wittenberg zeer nodig was. Gedurende zijn afwezigheid hadden enige vorige geesten, onder aanvoering van Carlstadt, onder geweld en wanorde de mis afgeschaft, en trachtten nu tot het Hervormde geloof en de hervormde dienst al hun mede-stadgenoten te dwingen. Er waren profeten opgestaan, die beweerden dat ze speciale openbaringen van God hadden ontvangen, die alle menselijke wetenschap verachtten en zelfs lichtvaardig spraken over de Heilige Schrift, als zijnde niet langer voldoende voor het nieuwe tijdperk van de Heilige Geest. Melancton was hier wanhopig over, en evenzo de goede keurvorst. De ganse stad was in oproer, en een regering van fanatisme en bandeloosheid leek onvermijdelijk. Luther verscheen in de preekstoel. De mensen wisten van zijn komst en de kerk was tot barstens toe vol. Hij begon met de ijver zijner hoorders te prijzen, maar hij zeide hun, dat bij Christenen liefde even nodig was als geloof. Hij mis-

prees het geweld, dat was gepleegd tegen de mis en zijn aanhangers, en hij herinnerde zijn hoorders aan het gedrag van Paulus te Athene, die de heidense altaren niet omver wierp, maar een woord predikte, dat ingang vond in de harten der mensen, en na verloop van tijd verdwenen de altaren. Het was hun werk om te prediken en de waarheid te belijden, maar niet om anderen dwang op te leggen; als er dwang werd gebruikt, zou de enige uitkomst schijnheiligheid zijn; want uit vrees zouden de mensen voorwenden wat zij niet geloofden.

Gedurende een hele week predikte hij op die wijze, tot hij de storm baas werd. Hij maakte korte metten met de beweringen der profeten, die de stad in grote ontstemming verlieten. Luther's gedrag ten opzichte dezer gebeurtenis, is een sprekend bewijs van de wijsheid en de kalmte, die hij bezat, maar die soms schuil gingen onder zijn vurige taal. Hij begreep beter dan een der andere Hervormers het geestelijk karakter van het Christendom. Hij zag in, dat het de taak van den Christelijken leraar was om de mensen te overtuigen, en dat grote verdraagzaamheid in acht genomen moest worden, jegens hen die nog andere meningen waren toegeedaan.

Werk voor de Kerk

De ongeregelgheden, die te Wittenberg en elders hadden plaats gehad brachten den Keurvorst en de Hervormers er toe om regels op te stellen voor de leiding der Kerk onder haar nieuwe omstandigheden. Een visitatie van de Kerk in het ganse keurvorstendom werd bevolen, en Melancton stelde een aantal instructies op, waar de predikers zich aan houden moesten. Luther schreef een boek in 't Latijn over de betekenis van de mis, bestemd voor de geestelijkheid. Hij behield ook de Latijnse dienst der Roomsche Kerk in een veranderde en verkorte vorm. Maar hij raadde aan, dat uit de bijbel in de Duitse taal zou worden voorgelezen, en dat enige Duitse gezangen zouden gezongen worden naast de Latijnse gezangen van de oude dienst. Hij had grote moeite om Duitse gezangen te vinden, die het waard waren om bij de godsdienstoefening te worden gezongen. Maar in 1524 verscheen een verzameling van gezangen, die bij de kerken van Wittenberg in gebruik waren.

De besten daarvan, waren van Luther zelf; en hij bleef zijn gehele leven door gezangen schrijven voor zijn geliefde Duitsers. Zijn gezangen worden nog in de Duitse kerken gezongen.

In zijn afzondering op de Wartburg begon Luther een Duitse vertaling van het Nieuwe Testament. Bij zijn terugkeer te Wittenberg zette hij dit werk met behulp van Melancton voort. De vertaling van het Nieuwe Testament werd gevolgd door een van het Oude Testament. De bijbel van „Dr. Maarten Luther”, zoals zij die noemen, is nog altijd de bijbel van het Duitse volk. Het is een van de beste vertalingen in welke taal ook, een vertaling, bewonderenswaardig gehouden in de geest van het oorspronkelijke.

Luther bleef tot zijn dood toe werken in het belang der evangeliese waarheid. Steeds was hij werkzaam door woord en pen. Maar zwaarmoedigheid overschaduwde zijn leven in de afgang zijner dagen. Hij had gehoopt, dat het prediken van het Evangelie wonderen zou werken in Duitsland, en hij dacht, dat Jesaja doelde op de zestiende eeuw, toen hij sprak van de bloeiende wildernis. Luther's dood had plaats op 18 Februari 1546.

Hetzij we hem waarden om het werk dat hij verrichtte gedurende zijn leven, hetzij door de invloed, die hij op latere jaren heeft uitgeoefend, wij zullen tevergeefs zoeken naar een godsdienstig leider, als hij was, in de eeuwen, die sedert zijn dood zijn verlopen.

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN

HET WEGGELOPEN VEULENTJE

Op een grote wei huppelde een klein veulentje rond, dat Nellie heette. Ze leefde daar met haar moeder, een oud paard van tien jaar (tien jaar is al vrij oud voor een paard).

Er waren ook veel koeien in de wei, maar daar bemoeiden ze zich niet mee. De moeder was heel trots op haar dochttertje en deed alles om Nellie plezier te doen. Haar benen waren al wel een beetje stijf, maar ze kon toch nog heel goed draven en springen. Ze speelde en dartelde dan ook met Nellie in de wei, „want”, zei ze, „vrolijk zijn is goed voor jonge veulen-

tjes, dan worden ze gezonde en flinke paarden!" Nellie had dus een heel prettig leventje en je zou dus zo denken, dat ze heel tevreden was. In het begin was ze dat ook wel, maar toen ze wat groter werd en al wat gras begon te eten, begon ze zich heel gewichtig te voelen en dacht: „Het is toch wel erg vervelend voor een flink veulen zoals ik, hier altijd in diezelfde wei, ik moet de wijde wereld eens in!"

Haar moeder schrikte er zo van, toen zij er iets van zeide, dat Nellie er helemaal niet meer over durfde spreken, maar ze dacht er des te meer over. En eens op een dag, toen het hek toevallig open stond en haar moeder aan de andere kant van de wei rustig graasde, kon Nellie het niet meer uithouden en liep ze stilletjes weg.

Niemand had het gezien.

Nellie liep een hele tijd voort en keek toen verbaasd om zich heen. Ze had gedacht heel iets wonderlijks te zien, nu ze de wijde wereld in was gegaan, maar het zag er net eender uit als bij haar thuis, niets dan weilanden en akkers. Nellie dacht: „'t Zal nog wel komen", en liep de hele dag door, alleen hield ze af en toe even stil om wat gras te eten en wat water uit een sloot te drinken. Er waren mannen aan het werk op het veld. Nellie was bang, dat die haar zouden zien en meenemen, maar die hadden het gelukkig te druk, om op een klein veulentje te letten. Toen het donker werd, stond Nellie stil voor een grote wei en ze zei bij zichzelf: „De wijde wereld valt mij vreselijk tegen, er zijn niets dan weilanden en velden, net als bij ons. Het is erg vervelend in de wijde wereld en ik wou, dat ik maar weer bij mijn moeder was!"

Zuchtend keek Nellie rond. Vóór zich in de wei zag ze verscheidene paarden lopen en ook twee veulens, die heel gezellig met elkaar aan het stoeien waren.

„Hè", dacht Nellie, „wat lijkt 't mij leuk om met een ander veulentje te kunnen spelen!"

Er was een kleine opening in het hek. Nellie probeerde er doorheen te kruipen en..... jawel, met veel moeite lukte het haar. Ze liep op een draf naar de beide andere veulens, die verwonderd bleven staan en haar aanstaarden. De paarden hadden het kleine, vreemde ding ook gauw gezien en gingen met z'n allen om haar heen staan. Een groot zwart paard vroeg:

„Waar kom jij vandaan?"

Nellie trilde en snoof van angst en verlegenheid en kon geen woord zeggen.

„Och, je maakt haar verlegen!" zei een goedge, bruin paard, „ga jullie nu eens allemaal weg, dan zal ik alleen met haar praten!"

De anderen draafden weg en het bruine paard zei vriendelijk tegen Nellie:

„Vertel me nu 's, hoe heet je en waar kom je vandaan?"

„Ik heet Nellie en ik ben van mijn moeder weggelopen."

„Wat hoor ik daar? Van je moeder weggelopen? Dat is heel stout van je, weet je dat wel?"

„Ja, en ik wou, dat ik maar weer bij moeder was!" zei Nellie, snuivende van verdriet.

„Nu", zei het paard troostend, „het zal nog wel weer in orde komen! Morgenochtend komt onze baas hier in de wei kijken, dan zal hij je wel zien en wel maken, dat je weer bij je moeder komt. Wacht dus maar tot morgen."

Nu kwamen de andere paarden weer aangelopen en het vriendelijke bruine paard zei:

„Nellie blijft vannacht bij ons! Nellie, ga jij nu maar wat met je kameraadjes spelen, tot we gaan slapen." Nellie had daar veel zin in. Nu ze de volgende dag weer bij haar moeder zou zijn, was ze haar verdriet vergeten, en nu begonnen de drie veulentjes zó leuk te stoeien, dat alle paarden er schik in hadden. Eindelijk zeiden de twee moeders:

„Nu is het genoeg, kinderen, nu gaan slapen." Ze gingen toen allemaal liggen onder een grote boom, de twee veulentjes ieder bij hun moeder. Nellie had nu geen moeder en ze begon zo vreselijk naar haar moeder te verlangen, dat ze het bijna niet kon uithouden. Ze kroop zo dicht mogelijk bij het vriendelijke bruine paard, maar dat was toch niet hetzelfde als bij moeder zijn! Nellie kon de hele nacht bijna niet slapen.

(Slot volgt)

GEEN ZIN? DAN MAKEN WE MAAR ZIN!

„Ik werk alleen maar als ik zin heb", zei een jongen tegen een ouderen vriend en die antwoordde: „Dat is goed en wel, maar als het tijd is om te werken en je hebt eens geen zin, dan ben je toch wel

zo verstandig om tegen jezelf te zeggen :
Geen zin ? Nu, dan maak ik maar zin."

We hebben allemaal de eene dag wel eens meer zin om te werken dan de andere. Er zijn van die morgens, dat we, als we wakker worden, echt zin hebben om aan 't werk te gaan, in de overtuiging, dat ons werk prettig en voorspoedig zal gaan. En er zijn andere morgens, dat we wakker worden met de gedachte, dat het werk dat wij te doen hebben, toch eigenlijk erg eentonig en vervelend is.

Wat dan te doen ? Zul je je werk verwaarlozen, omdat je er geen zin in hebt ?

Dat zou al heel verkeerd zijn. Zul je het lusteloos en weerspanning opnemen ? Dat is iets beter, maar wat de uitkomst betreft, zal het weinig meer waarde hebben dan dat je het heelemaal verwaarloosde.

Wat je te doen hebt is, om tegen jezelf te zeggen : „Heb ik geen zin, nu dan maak ik maar eens zin." Jaag, dat gevoel van tegenzin weg, zooals je het een lastig insect zoudt doen. Bevrijd je er van. Vul je longen met frissche lucht, je hoofd met aangename gedachten, en begin je dagwerk met het vaste voornemen van je werk te genieten.

Toen ik een klein meisje was en wel eens geen zin had om dingen te doen, die gedaan moesten worden, zeide mijn moeder altijd : „Zo, heb jij geen zin ? Nu, dan maak je maar eens zin." Nu ben ik al heel oud, maar die wijze terechtwijzing is mijn ganse leven met mij meegegaan en hoe dikwijls heeft zij mij geholpen en helpt mij altijd nog. En is de strijd op dat „geen zin" eenmaal overwonnen en zijn wij moedig aan het werk gegaan, dan stemt die kleine overwinning op onszelf dikwijls zo blijmoedig, dat het werk heerlijk vlot en wij eigenlijk niet begrijpen, waarom we „geen zin" hadden. Dus altijd „zin maken" hoor, jongens en meisjes, als we iets moeten doen, waar we „geen zin" in hebben.

DE ZORG VOOR ONS TUINTJE

Jannie was bezig haar tuintje te wieden. Piet zat onder de veranda.

„Piet, moet jij je tuintje ook niet wieden?" vroeg Jannie. „Er groeit allemaal onkruid om en tussen je radijsjes en worteltjes."

„t Is te warm om te wieden", ant-

woordde Piet. „In ieder geval zal 't niets hinderen, als ik nog een paar dagen wacht."

„Maar ze hebben ook water nodig," zei Jannie. „Als de zon ondergaat zal ik mijn bloemen begieten en dan gaan ze prachtig groeien en bloeien."

Piet wou ook wel graag, dat zijn radijsjes en worteltjes gingen groeien. Maar hij zei : „Och, 't is zoo'n last om iedere dag te wieden en te gieten."

„Maar moeder zorgt toch ook iedere dag voor ons, daarom zijn we zoo gezond en kunnen zo hard lopen en rolschaatsen. Je zou 't niets leuk vinden, als moeder alleen maar voor ons zorgde, als ze er zin in had. Zou je 't prettig vinden om vandaag geen koffiemaal te krijgen?" vroeg Jannie.

„Allesbehalve", antwoordde Piet. „Ik heb nu al honger. Ik hoop, dat we een gebakken ei bij de koffie krijgen."

„Waarom zorg je dan ook niet voor de plantjes in je tuintje ? Zij kunnen niet groeien tussen al dat onkruid. Ze hebben goede aarde om zich heen en water nodig."

„Ik geloof dat je gelijk hebt, Jannie," zei Piet, terwijl hij zich naar zijn tuintje haastte. Hij trok al het onkruid uit, totdat zijn tuintje er keurig uitzag.

„Als de zon ondergaat, zal ik ook gieten", besloot Piet.

Toen riep moeder, dat het tijd was om te gaan koffiedrinken.

„Ik hoorde je zeggen, dat je graag een gebakken ei wou hebben, Piet", zei ze. „En omdat je zo hard in je tuintje hebt gewerkt, bakte ik er een voor je."

„Hoera !" riep Piet. „En als mijn worteltjes goed zijn, krijgt u ze om voor ons te koken, en radijsjes zal ik ook voor u hebben !"

OM TE ONTHOUDEN

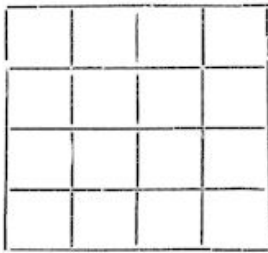
De eenvoudigste plicht heeft iets groots in zich.

Den oude zal men eren
Den jonge zal men leren
Den wijze zal men vragen
Den zot zal men verdragen.

Wij zijn gewend onze ondeugden achter fraaie voorwendsels te verbergen.

IN- EN UITSPANNING

No. 29. Kwadraatraadsel

Vul nevenstaand kwadraat zo in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen dezelfde zijn. — 1.

bergplaats; 2. meisjesnaam; 3. tegenovergestelde van langzaam; 4. nodig bij zeepbereiding.

No. 30. Ladderraadsel

× Vul nevenstaand figuur
 × zo in, dat op de kruisjes-
 × rijen een plaats komt in
 × N. O. Indië. 1. Ned. dich-
 × ter; 2. vogel; 3. jongens-
 × naam; 4. familielid; 5.
 × voorwerp van huishoude-
 × lijk gebruik; 6. natuurver-
 × schijnsel; 7. getal; 8. is
 × langs water; 9. meisjes-
 naam; 10. adellijke titel.

No. 31. Wat krijg je?

Wat krijg je als je naast elkaar zet: iets onmisbaars voor onze ontwikkeling en ontspanning, een lichaamsdeel en een ouderwetse lengtemaat?

No. 32. Welke bloem?

×××××××× Vul neven-
 × staand figuur zó
 × in, dat op de bei-
 × de kruisjeslijnen, de
 × naam van dezelfde
 × bloem komt te staan. 1.
 × de bedoelde bloem; 2. jon-
 × gensnaam; 3. jongensnaam;

4. meisjesnaam; 5. jongensnaam; 6. moet men betalen om door te mogen; 7. persoonlijk lidwoord; 8. medekliniker.

No. 33. Welk woord?

Een woord bestaat uit 13 letters.

1	5	2	12	familielid
13	11	6	4	vogel
10	9	2	8	kleur
			7	medeklinker

No. 34. Invulraadsel

Vul de streepjes in door woorden, die allen op eel moeten eindigen.
 Heb je niet weinig, dan heb je —
 Van kleuren houd ik 't minst van —
 Een bakker kan niet zonder —
 Deel 't in vieren en ieder krijgt z'n —
 Vechtende grepen z'elkaar bij de —
 Mijn jas is stuk, hoe komt hij —
 'n Lekker vis, dat is een —
 De meesten vruchten hebben 'n —
 Veel hekel heb ik aan —
 Maar veel houd ik van vogelen —
 Onze werkvrouw draagt de naam
 van —

En hiermee eindig ik deez' lange —
 Anders ben ik bang, dat ik jullie —

No. 35. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters:

g a a a c l t n h e

DE LAMP DER OVERWINNING

Als we aan het begin van een nieuw jaar staan, dan beseffen we, dat we vele lampen nodig hebben om ons pad te verlichten. Een van de allernoodigste is de lamp der ondervinding. Deze lamp heeft haar licht verspreid over de weg, die wij hebben afgelegd; die heeft ons in staat gesteld om te zien, waarin wij goed gehandeld hebben of waarin wij tekort zijn geschoten. Laten wij er ons voordeel mee doen. Als de lamp der ondervinding ons toont wat wij verkeerd deden in het verleden, laat ons dat tot lering strekken en laten wij gemoedigd voortgaan, sterker en beter door de lessen, die wij leerden. Laten wij onze lamp van ondervinding goed in orde en brandende houden, zodat zij ons pad verlichten en voor struikelen bewaren kan. Laten wij dit jaar onze weg beter bewandelen door wat wij op de weg, die wij 't vorig jaar hebben afgelegd, leerden.

EEN LEVENSREGEL VOOR 'T NIEUWE JAAR

Ik vroeg aan 't nieuwe jaar: „Geef mij een regel, waarnaar ik in dit nieuwe jaar mijn leven kan richten.” Het antwoord luidde zacht doch beslist: „*Gods wil te kennen.*”

Ik vroeg toen verder: „Nieuwjaar, zal die kennis voldoende zijn?” Nog bijna eer ik had uitgesproken, luidde het antwoord: „Neen, *leer ook Gods wil te doen.*”

„En hebt gij mij verder niets te zeggen, Nieuw Jaar?” hield ik aan. En ditmaal was het antwoord: „*Ja, leer boven alle dingen Gods wil lief te hebben.*”

JE WERK LIEFHEBBEN

Frits Kreisler heeft gezegd, dat hij viool zou blijven spelen, al werd hij zwaar beboet omdat hij het deed. Deze grote artist speelt niet ter wille van het geld, dat hij er mee verdient, maar in de eerste en voornaamste plaats om het genot, dat hij er van heeft. Zijn bewering moge een overdrijving lijken, maar als je de levensgeschiedenissen leest van grote musici, dan zul je zien, dat een groot aantal, als kinderen hun ambitie trouw bleven, niettegenstaande allerlei tegenwerking.

En al kunnen we niet allen grote ar-

tiesten worden door de liefde voor 't een of ander vak of werk, zonder liefde voor hetgeen we te doen hebben, brengen we het tot niets. Als je werk je verveelt en je er met tegenzin aan begint en blij bent als 't weer afgedaan is, is het onmogelijk, dat je het beste wat in je is, er aan geeft. Je kunt het wel heel nauwkeurig doen en trachten je taak zo goed mogelijk af te maken. Maar nauwgezetheid en plichtsgevoel kunnen liefde en enthousiasme niet vervangen.

De violist, die zou spelen willen al werd hij er voor beboet, inplaats van er voor te worden betaald, is stellig waard, gehoord te worden. Het beste werk, dat in de wereld wordt gedaan, is het werk, dat uit liefde gedaan wordt.

BLADVULLING

Als je kunt kiezen, tussen een zitje bij een zonnig raam en een donker hoekje, dan kies je natuurlijk het zonnige plekje. Als je kunt kiezen tussen het denken aan prettige of aan nare dingen, dan denk je natuurlijk liever aan de prettige. Als regel hebben we de keus tussen zon en schaduw, tussen een blijmoedig of een sombere stemming. Wat kiezen jullie?

De mensen weten veel, maar moeten nooit vergeten, dat ze bij dat vele toch maar heel weinig weten, en dat voorzeker zij de wijsten zijn te heten, die weten dat ze weinig weten en... die dat nooit vergeten.

OM TE ONTHOUDEN

De kleinste geschenken moet ge met een dankbaar hart aanvaarden.

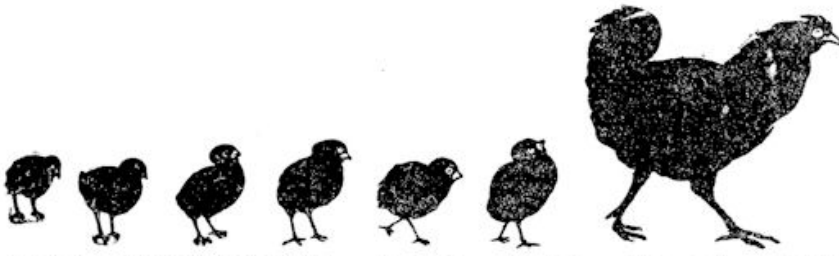
Eén goede daad is beter dan duizend goede voornemens voor de toekomst.

Hij, die niets heeft om weg te geven, die is pas echt arm.

BRIEVENBUS

Aan al mijn lezers en lezeressen wens ik bij de aanvang van het nieuwe jaar veel heil en zegen toe!

De Jeugdredactrice

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

Toen ze de huisdeur opende, hoorde ze haar grootmoeder roepen: „Maar Truusje, waar blijf je toch? Ik werd bang, dat er iets gebeurd was. Het water is overgekookt en ik ben bang, dat de kachel bijna uit is.”

Maar nog bijna eer ze goed en wel uitgesproken was, holde Truusje de trappen op en vloog doodsbleek haar kamer binnen.

„O, gromoe, hij is gekomen, vader is gekomen!” bracht ze met moeite uit, „en hij wil me meenemen! O, gromoe, wat zullen we doen! Help mij, red mij! laat hij mij niet meenemen! Ik ben bang voor hem!”

Maar eer juffrouw Dalm goed begreep wat dat alles beduidde, kwamen zware voetstappen de trap op, en zag ze Henk Lang, den man, dien ze verafschuwde en vreesde, in de deur staan.

„Maak niet zoo'n herrie,” riep hij ruw tegen het kind. „Moet je je grootmoeder erger maken! Houd je mond en haast je wat, ik heb geen tijd te verliezen.”

Truusje zweeg maar klemde zich aan haar grootmoeder vast.

„De zaak is eenvoudig genoeg”, ging hij voort. „Ik wil mijn dochter terug hebben en ik ben gekomen om haar te halen.”

„Dat kun je niet — je hebt het recht niet — je hebt haar verlaten. Ze is van ons.”

„Daar vergis je je lelijk in, ouwe”, zei hij spottend. „Ik heb haar niet verlaten, haar moeder heeft haar gestolen en ik zou u kunnen laten vervolgen wegens heling van gestolen goed.”

„Je wist waar zij was!” bracht juffrouw Dalm uit, door deze beschouwing van de zaak, wat van haar stuk gebracht. „Je wist, dat Elsje haar aan ons zond. Je wist het!”

„Bewijs het!” zei hij tartend. „Bewijs het!” Toen bedenkende, dat de oude man ieder ogenblik kon thuiskomen, veranderde hij van toon.

„Nu, dat is alles tot daar aan toe, daar kunnen we 't nu niet over hebben. Ik ben weer getrouwd, m'n vrouw houdt pensioen, en heeft een flink, sterk meisje nodig, zoals Truusje hier, om haar te helpen, en ik kom haar nu halen. Ik zag er de aardigheid niet van in om een meisje te betalen, als ik er een voor niets kan krijgen. Nou, Truus, zeg je omoe goeden dag, ik wil er van door zijn eer de oude man terug is, om hem het afscheid nemen te besparen”, zei hij met een wrede lach.

Was er dan niemand om hen te helpen? Truusje en haar grootmoeder keken elkander wanhopig aan, ze wisten geen raad!

„Als er iets is, dat je mee wilt nemen, schiet dan op en haal het”, zei haar vader kortaf. „Zorg dat 't niet meer is dan ik dragen kan.”

Truusje was te erg van streek om goed te weten, wat ze deed. In haar kamertje had ze een ouderwetse reistas van tapijtgoed, die ze eens van gromoe gekregen had omdat ze het zo'n mooi bloempatroon vond, en hierin stopte ze wat van haar kleren, zonder eigenlijk goed te weten wat ze deed. Echter, toen ze naar haar boekenplankje keek, en een doos opnam, die

ze van juffrouw Greta had gekregen, en een werkmandje, dat ze op haar verjaardag van gromoe kreeg, bedacht ze zich. Ze wou niets van haar schatten meenemen naar een pension, waar ze misschien van hoeken tot kanten gegooid zouden worden. Ze zou ze hier laten, ze zouden een band lijken tussen haar en thuis.

Ze nam het kleine bijbeltje, dat van haar moeder was geweest, en dat gromoe haar op haar tiende verjaardag had gegeven, en waar ze heel erg op gesteld was, de naam harer moeder stond er in en haar eigen, en dat gaf haar een gevoel, alsof 't haar moeder en haarzelf nader tot elkaar bracht.

Ze was gauw genoeg met inpakken klaar en Truusje, zonder dat ze 't durfde wagen nog een blik te laten gaan rond haar geliefd kamertje, ging terug naar haar grootmoeder, haar ogen verblind door tranen.

„Gromoe, u zult voor mijn roos zorgen, is 't niet?” fluisterde ze met half verstikte stem, „tot ik weer thuis kom, en — en geef grova een kus van me, en o, gromoe, gromoe — wat moet ik beginnen, ik kan niet — weg — gaan! Ik kan niet! Ik kan niet! Ik zal doodgaan als ik —”.

Misschien was 't maar goed, dat haar vader een eind aan 't afscheidnemen maakte, 't gaf toch niets om het te verlenge, en eer Truusje goed wist, wat er met haar gebeurde, had hij haar opgepakt en het huis uitgedragen.

„En nou, vooruit”, zei hij, toen hij haar buiten het hek neerzette. „Ik ben niet van plan hier op de tram of de trein te gaan, dus we tippelen naar Zeist en nemen daar de trein naar Amsterdam.”

HOOFDSTUK VII

De reis en de aankomst

O, wat leek dat eind naar het station te Zeist, Truusje eindeloos. Het kind had de hele dag hard gewerkt en toen die schrik en het weggaan van grootmoeder, dat alles had haar volkomen uitgeput. Ze kon haar vader bijna niet bijhouden, maar werd telkens op ruwe toon door hem aangemaand wat aan te stappen. Toen zij eindelijk aan 't station kwamen, hoorde Henk, dat er juist een trein was vertrokken en er vóór half negen niet weer een ging. Of Henk al vloekte, dat gaf niets en hij was dus wel genoodzaakt naar de

wachtkamer te gaan. Toen de arme, doodmoede Truusje daar binnenkwam, kon zij niet meer en zakte in elkaar op de grond.

„Wat doe je?” vroeg hij boos, „kun je niet zien waar je loopt?”

Maar Truusje zag of hoorde of voelde niets, 't arme kind was flauw gevallen. De goedige juffrouw, die achter het buffet stond, kwam aangelopen, ze tilde het kind op en legde haar op een bank, al vragende: „Hoe komt dat? Ze is doodop. Heeft ze ver gelopen?”

„Nou, zo héél ver niet”, mompelde Henk nors, „maar ze is wat van streek omdat ze de mensen bij wie ze opgevoed is, verlaten moest en ze heeft misschien honger, dat heb ik zelf ook na onze wandeling.”

't Duurde echter een heel tijdje eer Truusje, nadat de juffrouw haar hoofd en polsen met water had gebet en haar eau-de-cologne had laten ruiken weer bijkwam, zodat Henk bij zichzelf begon te wensen, dat hij 't kind maar had gelaten, waar zij was. Toen zij eindelijk was bijgekomen, gaf de vriendelijke juffrouw haar een kop bouillon en een stuk brood. O, wat deden het warme drinken en het brood Truusje goed, er kwam werkelijk weer wat kleur in haar bleke gezichtje.

„En nu, liefje”, zeide de juffrouw, „doe je best wat te slapen, dat zal je goed doen en kort meteen de tijd op.” Ze legde het kind zo gemakkelijk mogelijk op de harde bank met haar hoofd tegen de reistas en even later was ze diep in slaap, en ze wist niets meer, totdat ze door het lawaai van de binnenkomende trein wakker schrikte.

Een ogenblik wist ze niet waar ze was, of wat er gebeurd was; haar gedachten waren verward en ze was nog zo slaperig. Maar toen kwam haar vader binnen, pakte haar bij een arm en duwde haar de wachtkamer uit en het perron over naar de helder verlichte trein, die daar stond. Hij gaf haar geen tijd om van de vriendelijke juffrouw, die zo goed voor haar gezorgd had, afscheid te nemen, ook bedankte hij haar zelf niet. De arme Truusje kon alleen maar over haar schouder kijken en probeeren haar te bedanken met haar ogen en een glimlach.

Eenmaal in de coupé zette Truusje's vader haar in een hoek bij het raam. Het kind viel dadelijk weer in slaap en werd niet wakker eer haar vader haar ruw door

elkaar schudde, toen ze het Centraal-Station te Amsterdam binnenstoomden. Met een schok stond Truusje op haar voeten en staarde verward om zich heen.

„Zul je eens wakker worden? Denk je, dat ik hier de hele nacht kan blijven, tot je uitgeslapen bent!”

Nog nooit had iemand Truusje op die manier toegesproken. Van schrik en angst was ze ineens klaar wakker. Bevende van koude en akeligheid volgde ze hem over het verlichte perron, naar buiten waar de trams stonden.

Henk Lang woonde in een achterbuurt te Amsterdam en het was wel een half uur trammen, eer hij met Truusje, bij de halte, die het dichtst bij zijn huis was, uitstapte. Ze moesten toen nog wel goed tien minuten lopen en het regende, dat het goot, toen ze de tram verlieten. De arme Truusje werd doornat, ze durfde eigenlijk niet goed, maar eindelijk vatte ze toch moed en vroeg:

„Zijn we er haast, vader?”

„Dat zul je wel zien. Houd je bek!”

Houd je bek! 't Arme kind wist gewoon niet wat ze hoorde! En toen haar vader eindelijk bij een huis stilhield en aanbelde, was ze te uitgeput om aan de straat, het huis of wat ook, enige aandacht te schenken. Ze verlangde alleen maar, ergens te mogen nederliggen, waar dan ook, en zich niet meer behoeven te bewegen of zelfs te denken.

Toen de deur geopend werd zag ze niets anders dan een donkere ruimte. Haar vader scheen echter meer te zien dan zij, want hij vloekte tegen iemand, omdat hij zo lang had moeten wachten en omdat het licht niet werd opgedraaid. Toen hij vernam dat 't lampje stuk was, vloekte hij nog eens. Daarop stapte hij naar binnen en beval Truusje hem te volgen.

Hem volgen in die duisternis! Hoe kon ze dat? Maar Truusje durfde niet ongehoorzaam zijn en zette voorzichtig de eene voet voor de andere.

„Pas op de trap!” zei een stem achter haar en meteen zweefde Truusje's voet boven de eerste trede.

„Henk, waarom help je 't kind de trap niet af”, zei de stem achter haar en Truusje giste, dat het degen was, die de deur geopend had. Haar vader mompelde een paar boze woorden, maar steunde haar toch bij het verder naar beneden gaan.

„Geef 't blaag wat te eten en stop haar zo gauw mogelijk in bed”, zei hij. „Ze is doodop en ik niet minder.”

Bij 't flauwe licht in het vertrek, dat zij waren binnengegaan, keek Truusje om, om te zien tegen wie hij sprak. In de deur stond een vrouw met een scherp, nors gezicht en doffe, vermoeide ogen, die er uitdrukking alsof ze nooit opklaren of hun uitdrukking van hopeloosheid verliezen konden. Dit was haar stiefmoeder. Ze sprak geen enkel woord van welkom of troost tot het kind.

„Er is brood en boter —”.

„Brood en boter!” raasde haar man, „is dat alles? Je meent toch niet, dat je niets warms voor me hebt, na al de moeite, die ik heb gehad, om dat blaag hier te krijgen!”

„Er is overvloed voor jou”, antwoordde ze onverschillig. „Ik sprak van 't kind”. En Henk Lang, die dreigend op haar was toegelopen, trok zich weer terug, er enigszins dwaas en vreselijk boos uitziende.

„Waar is 't?” beet hij haar toe.

„In de oven”, en ze nam daar een grote toegedekte schaal uit en zette die voor hem. Wat er ook in mocht zitten, het rook heel smakelijk en hij scheen 't lekker te vinden, maar hij gaf er geen hap van aan zijn hongerig dochttertje, die bij hem stond toe te kijken. Een dikke snede brood, dun besmeerd met wat margarine, was wat Truusje ten deel viel, en ze wou, dat de margarine maar helemaal was weggelaten zo afschuwelijk rook en smaakte die.

Zodra de laatste hap door zijn keel was gegleden stond Lang op en zonder een woord aan vrouw of kind, ging hij naar boven.

Het sousterrainvertrek, waar Truusje zich in bevond, diende zowel voor keuken als voor huiskamer. Zodra Lang naar boven was, begon juffrouw Lang de rommel van een oude sofa af te halen.

„Je zult hier moeten slapen”, zei ze, „het huis is zo vol, er is nergens anders plaats voor je. Haast je wat en kleed je uit, ik verlang ook naar me bed. Ik moet om vijf uur op en 't is bij twaalfen.”

Truusje keek met afschuw naar de verzameling vuile jassen, mantels en zo meer, die haar stiefmoeder op de sofa legde als „beddegoed”. Een visioen van haar eigen lief kamertje en smetteloos wit bed, verrees voor Truusje, en dat was meer dan ze kon dragen. Ze begon te schreien.